

GRADISOV VESTNIK

Iskrene čestitke

za 1. maj

vsem

delovnim ljudem

ob njihovem prazniku

Uredništvo

Leto XIX — 229

Ljubljana, maj 1977

GLASILO GRADISA

Čebine 1937

*Zive naj vsi narodi,
ki dan dočakat hrepene,
da koder sonce hodi
ne bo pod njim sužnje glave
da rojak,
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak.*

V noči od 17. na 18. april je bil na Čebinah nad Trbovljami ustanovni kongres Komunistične partije Slovenije. To je bil brez dvoma eden izmed najvažnejših dogodkov slovenskega delavskega gibanja. Vse kar smo v teh 40 letih dosegli je sad idej prvega kongresa KPS. Vmes pa je seveda dolg in trdovraten boj delavskega razreda za osvoboditev krivic in zatiranja.

Od takrat pa do danes je šel slovenski narod skozi hude preizkušnje in odločilne faze svojega razvoja. Ko je okupator z vso brutalnostjo zasedel našo deželo in začel s terorjem, ki mu ni primerjave v zgodovini naših narodov, se je skoraj vsa Slovenija strnila okrog delavskega razreda in na pobudo komunistične partije in sklepov Čebinskega manifesta, takoj ob začetku okupacije, ustanovila OF in s partizansko vojsko in ljudsko oblastjo, po dolgotrajnih in humanih bojih skupno z narodi celotne Jugoslavije, na razrednih temeljih zgradila in postavila novo Jugoslavijo.

Lahko je nam, še posebno pa mlajšim generacijam, ki še uživamo sadove takrat začetega dela, težko pa je bilo predvojnem revolucionarjem in

borcem NOB, ki so na svojih ramenih nosili vso brutalnost in izkoriščanost delavskega razreda v stari Jugoslaviji ter krvavo pot skozi narodno-osvobodilno vojsko.

Prežeti z idejami Čebin in pod vodstvom KPJ in tovariša Tita so se dvignili milijoni upornikov in partizanski boj je zajel vso Jugoslavijo. Tako je tudi zmaga revolucije tesno povezana z Manifestom KPS in Čebin. KPS je s svojim delom in zgodovinskimi dejanji dokazala, da je bila edina sposobna prevzeti vajeti v svoje roke in se z orožjem v roki boriti za boljši jutrišnji dan. Ta ideja tudi po osvoboditvi ni zbledela in danes po 40 letih ustanovnega kongresa KPS svobodno in suvervno zgradimo novo socialistično družbo.

Skozi vso povojno obdobje se je krepila oblast delavskega razreda in tako je delavec že postal resničen gospodar rezultatov svojega dela. V zavest delavcev je že prodrlo spoznanje, da že davno ni več najemni delavec in da njegova pozicija ni več izključno odvisna od tega, kako in koliko bo vlagal v svoje tekoče delo, koliko bo delal fizično itd., temveč kako povezuje svojo delovno sposobnost v delovnem procesu, kako uporablja družbena sredstva in kako se vključuje v naše samoupravno življenje.

Danes je vsak delavec vsake TOZD odgovoren pred sabo in družbo, za razvoj samoupravnih socialističnih odnosov, kot za družbeno upravičeno izkoriščanje družbenih sredstev, skratka za gospodarjenje z živim in minulim delom. Prava bitka za nove odnose v družbi pa se je pravzaprav šele začela s sprejetjem novega zakona o združenem delu, kajti premalo je zakon sprejeti, temveč ga bo potrebno tudi dosledno izvajati. To pa je tudi nadaljevanje vizije prihodnosti s Čebin.

L. C.

Božidar Jakac: Josip Broz-Tito

Delavski svet sprejel predlog sindikata

Po nekoliko daljšem presledku je imel 29. 3. 1977 svojo redno sejo delavski svet podjetja. Delegati TOZD, ki so se v polnem številu udeležili seje, so morali predelati obširna gradiva za posamezne točke dnevnega reda.

Sprejem nove sindikalne liste 1977 in spremembe samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov, katere spremembe posameznih členov so bile potrebne zaradi uveljavitve omenjene sindikalne liste, je

zahtevalo tudi spremembe naših internih aktov. Spremenile so se višine dnevnic za službena potovanja, terenskih dodatkov in znižanih dnevnic zaradi dela na terenu. Dalje se je spremenila višina zneska, ki se priznava delavcu za topli obrok med

delom, višina dodatka za ločeno življenje, ter kilometrina za uporabo lastnega avtomobila v službene namene.

Posamezni povečani zneski se uporabljajo od 1. 3. 1977 dalje.

Kar zadeva višino regresa za stroške pri koriščenju rednega letnega dopusta, je sindikalna lista in tudi prej omenjeni samoupravni sporazum v gradbeništvu prinesel za nas novost. Zahteva se namreč, da se ne sme priznavati regresa vsem delavcem v enaki višini in naj se

upoštevajo ekonomsko-socialne, delovne in zdravstvene razmere delavcev tj. višine osebnega dohodka, družinsko stanje (število otrok) in pod. Predlog, ki ga je delavski svet na tej seji sprejel in katerega je obravnaval celotni delovni kolektiv, navedeno zahtevo sindikalne liste upošteva. Del regresa se tudi združuje in se bo namenil za povečane stroške oskrbnega dne v v naših počitniških domovih, kajti cena za en oskrbni dan je ostala od lani nespremenjena.

Druga novost pri uveljavljanju določil sindikalne liste 1977 in seveda tudi samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in osebnih dohodkov v gradbeništvu je glede priznanja jubilejnih nagrad.

Prišlo je namreč do dveh bistvenih sprememb za nas in sicer:

— nagrade za delovni jubilej se sme izplačati samo za doseženo delovno dobo 10 let, 20 let in 30 let. Zneski so 2300 din, 3450 din in 4600 din. Pri nas smo priznavali spominske nagrade za 10, 15, 20, 25 in 30 let.

— Druga novost je v tem, da se za delovno dobo v smislu sindikalne liste upoštevajo vsa leta zaposlitve kjerkoli. Tako je bila tudi predlagana sprememba našega samoupravnega akta in so o njej delavci v TOZD povsod razpravljali. Na seji delavskega sveta, ko se je pregledalo potek razprave, se je pojavljalo naknadno stališče slovenskih sindikatov, da bi lahko samo za letos uporabili za pridobitev pravice do jubilejne nagrade samo delovno dobo pri Gradisu in ne skupno delovno dobo. Ostanemo pa seveda le 3 jubilejne nagrade tj. za 10, 20 in 30 let in ne tudi vmesne za 15, 25 let. Delegati delavskega sveta so po razpravi sklenili, naj se še enkrat pošlje v obravnavo tudi predlog da bi se za pridobitev jubilejnih nagrad upoštevala samo delovna doba pri Gradisu. O dokončani odločitvi bo delavski svet sklepal na prihodnji seji.

Nadalje je bil upoštevan predlog konference osnovnih organizacij sindikata v Gradisu, da naj se zvišajo podpore delavcem za primer nesreče. Sklenjeno je, da se bo od slej naprej izplačevala denarna pomoč za primer trajne invalidno-

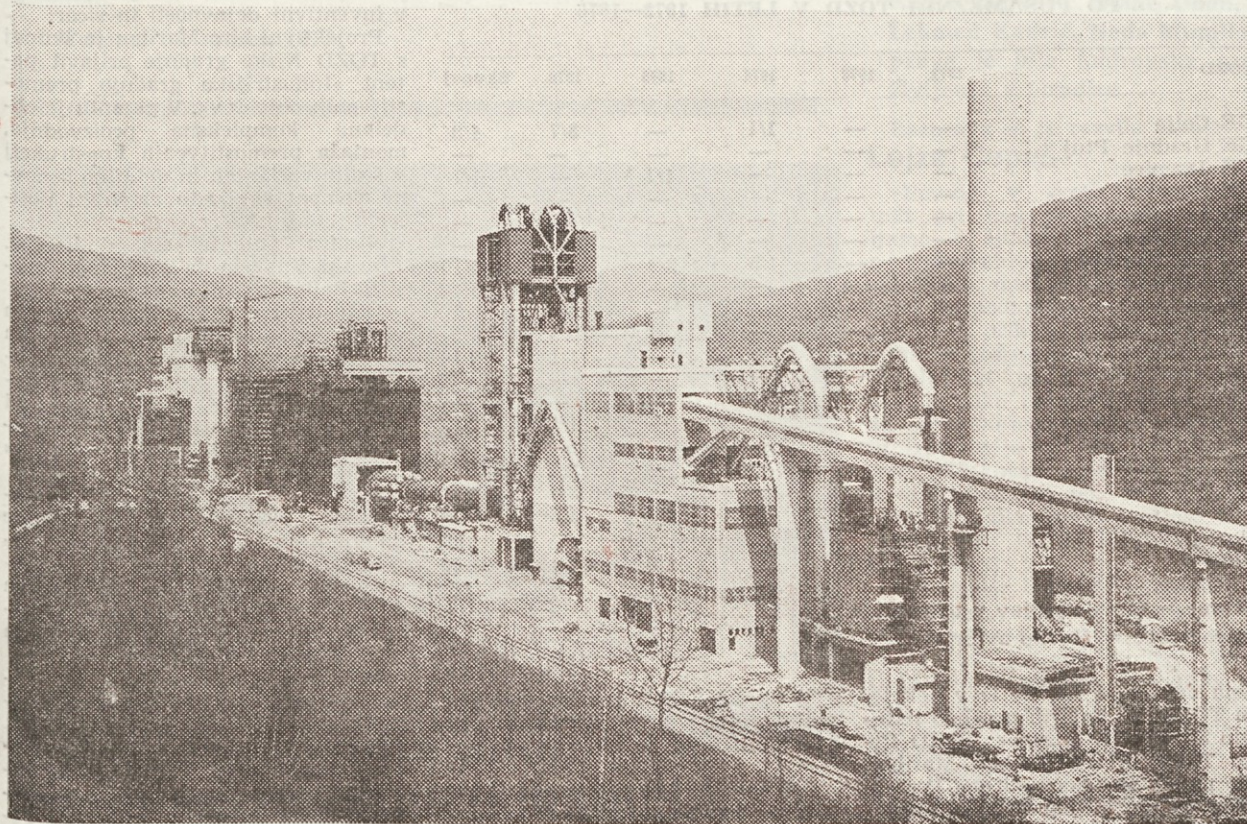
sti 70.000 din in za primer smrti 35000 din.

V nadaljevanju se je delavski svet sprejel program za izvajanje določil zakona o združenem delu in sprejel tudi sklep za realizacijo tega programa. Imenoval je posebno koordinacijsko komisijo, ki bo spremljala to delo ter naročil tej komisiji, da pripravi predloge za imenovanje posebnih delovnih skupin za ureditev področja dohodkovnih odnosov in določitev osnov in meril za delitev osebnih dohodkov po rezultatih dela delavcev in ustvarjenega dohodka v TOZD, kakor to narekuje 126. in 129. člena zakona o združenem delu. Določbe zakona, ki se nanašajo na ugotavljanje celotnega prihodka, na razporejanje dohodka in čistega dohodka ter na delitev sredstev za osebne dohodke in za skupno porabo, se bodo morale obvezno uporabljati od 1. 1. 1978 dalje. Po sklenjenem samoupravnem sporazumu v gradbeništvu pa imamo dolžnost, da moramo izdelati osnove za oblikovanje sistema delitve sredstev za osebne dohodke, po delu in rezultatih dela že od 1. julija 1977. Pri tem bo potrebno upoštevati tudi stališča zveznega sindikata in drugih družbenopolitičnih organizacij.

Po programu razvoja 1976—80 GIP Gradis je predvidena razširitev kapacitet naših počitniških domov in TOZD za ta namen tudi združujejo sredstva. Odbor za standard je predložil delavskemu svetu, da se v okviru tega programa kupi ustrezna parcela v Biogradu na moru, kjer je možno po urbanistični ureditvi zgraditi počitniški dom za 120 oseb. Delavski svet je sklenil, da se naj parcela kupi takoj in pričnejo vse priprave za izgradnjo počitniškega doma. Zaradi velikih potreb po organiziranem letovanju naših delavcev je dodatno predlagal odbor za standard, da se zagotovi rezervacija 20 ležišč od leta 1978 dalje za 100 dni letovanj na otoku Pagu — za naše delavce vsaj za tri leta. Delavski svet je tudi ta predlog potrdil.

Razpisana komisija za vodilno delovno mesto direktorja razvojno organizacijske službe je podala končno poročilo o predlogu za izbiro kandidata na razpisano prsto vodilno delovno mesto. Delavski svet je z večino glasov imenoval na de-

(nadaljevanje na 2. strani)

Naše delo pri izgradnji objektov je naša čestitka ob delavskem prazniku

Naš prvi maj

Letošnji praznik prvi maj praznujemo v znamenju velikih obletnic in zmag socialistične revolucije. 40-letnica ustanovnega kongresa ZKS, 40-letnica prihoda tovariša Tita na čelo KPJ, 88-letnica odkar je internacionalni socialistični delavski kongres, leta 1889 v Parizu sklenil, da bo 1. maj vsakoletni mednarodni praznik delavcev. Slovesno praznujemo tudi 85-letnico rojstva našega dragega maršala Tita. Vsi jubileji so povezani z bojem delavskega razreda. Čeprav je leto 1889 časovno oddaljeno, so vse obletnice tudi danes prisotne in jih lahko vidimo ali občutimo na vsak korak.

Prav pod vodstvom Zveze komunistov in tovariša Tita je delavski razred Jugoslavije skozi težko in krvavo borbo dosegel svojo svobodo in še mnogo več, postal je lastnik produkcijskih sredstev, upravljalet in odločujoči faktor našega samoupravnega sistema. Danes delavec sam odloča o pogojih, sredstvih in rezultatih svojega ter družbenega dela. Vendar bo končni cilj dosežen šele takrat, ko bo vsak delavec na gradbišču, v tovarni, v krajevni skupnosti, z vso odgovornostjo in svojim znanjem dosledno izvrševal svoje samoupravne pravice in dolžnosti. Lansko leto sprejeti zakon o združenem delu je samo potrditev že pred 40 leti v Čebinskih dokumentih sprejetih načel. Zato je neomajna pravica in dolžnost vsakega izmed nas, da vraga vse svoje sile in napore, da bodo samoupravne pravice človeka postale njegova vsakdanja življenjska stvarnost in trajno prisotna družbena zavest, kar pa je hkrati tudi boj za socialistično, politično, idejno kulturno in moralno podobo vsakega človeka. Tako bomo tudi v praksi uresničili geslo »Delu čast in oblast«.

Tudi mi gradisovci se v te spominske obletnice vključujemo z velikimi že doseženimi uspehi in jasnimi pogledi v naš jutrišnji dan. Že samo dejstvo, da smo v letu 1976 ustvarili celotnega dohodka 3.589.107.601.—din ali 563.209 dinarjev na zaposlenega, nam dokazuje, da smo pridno delali. Povprečni mesečni dohodek je bil 4259 din, dodatki pa 5124.—din mesečno na delavca.

V letu 1976 smo predali investitorjem vrsto pomembnih objektov: Termoelektrarno Soštanj IV., Bernardin — Portorož, Zdravilišče Laško, več mostov in viaduktov, Cimos — Buzet, podvoz na Drenikovi itd. V tem letu se je Gradis tudi samoupravno utrjeval in se pripravil na celovito uresničevanje določil zakona o združenem delu.

Smelo gledamo tudi na našo prihodnost. Dela nam ne bo zmanjkalo. Poleg gradnje na večjih objektih kot so Nuklearna Krško, HE Srednja Drava, most Trbovlje, cementarna Anhovo, Karloviški most, Luka Bar, Cinkarna Celje, most čez Neretvo itd., bomo naše sile usmerili na stanovanjsko izgradnjo. Povečali bomo mehanopremljenost, dvignili produktivnost dela ter tako ustvarili materialno bazo za nadaljnji razvoj podjetja. Tudi v letu 1977 bomo nadaljevali z realizacijo zakona o združenem delu. Zvestno usklajevali naše samoupravne odnose in uskladjali naše poslovanje v okviru dohodkovnih odnosov.

Ob delavskem prazniku prvem maju, iskrene čestitke vsem delavcem in njihovim družinam ter vsem delovnim ljudem širom domovine. Doseženi uspehi pa naj bodo spodbuda za nove zmage in uspehe na vseh področjih našega dela.

Lojze Cepuš

Akcija za benificiranje delovne dobe delavcev na nekaterih delovnih mestih v gradbeništvu pred zaključkom

Resneje smo gradbinci pristopili k akciji za benificiranje delovne dobe gradbenih delavcev leta 1971, ko je Skupnost zavoda za varstvo pri delu v Nišu izdelala elaborate za določena delovna mesta v gradbeništvu, kamnolomih, cementni industriji in opekarnah in ga dostavila strokovni komisiji Zveznega odbora sindikata gradbenih delavcev Jugoslavije. Komisija je dokumentacijo sprejela in z obrazložitvijo dostavila komisiji Zveznega odbora za socialno zavarovanje. Tako je sindikat gradbenih delavcev postal predlagatelj zahtevka za benificiranje delovne dobe v gradbeništvu in IGM.

Z novimi zakonskimi predpisi je vprašanje benificiranja delovne dobe prišlo v nadležnost republiških in pokrajinskih skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Z novim zakonom je ukinjena tudi funkcija in pristojnost komisije Zveznega odbora za socialno zavarovanje in vprašanje benificiranja delovne dobe in vse zadeve v tej zvezi so bile dane v reševanje republiškim in pokrajinskim Skupnostim pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Na osnovi dogovora sta bili skupnosti invalidskega in pokojninskega zavarovanja SR BiH in SR Hrvatske poblašteni, da vodita nadaljnjo akcijo na tem področju. Skupnost invalidskega in pokojninskega zavarovanja SR Hrvatske je zahtevala dopolnitve elaborata v smislu ocene, ki jo je dal inštitut za varnost iz Zagreba. S to oceno je soglašala tudi Skupnost invalidskega in pokojninskega zavarovanja SR BiH. Na osnovi te zahteve je zvezni odbor sindikata gradbenih delavcev Jugoslavije poslal vsem delovnim organizacijam gradbeništvu in IGM decembra 1974 poseben vprašalnik. Skupnost zavoda za varstvo pri delu iz Niša je na osnovi teh vprašalnikov izvršila dopolnitve elaborata, ki so bile poslane Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SR Hrvatske in SR BiH maja 1975 le-

ta. V marcu leta 1976 je bil razširjen sestanek komisije za benificiranje delovne dobe pri Skupnosti invalidskega in pokojninskega zavarovanja SR Hrvatske. Na sestanku je bilo rečeno, da niti dopolnitve elaborata ne zadovoljujejo, pa je bilo sklenjeno, da sindikat kot predlagatelj zahtevka od večjega števila delovnih organizacij gradbeništvu zahteva s pomočjo vprašalnika dodatne podatke o delavcih in delovnih mestih. Na osnovi tako zbranih podatkov in izvršenih merjenj bo Skupnost zavoda za varstvo pri delu iz Niša dopolnitve dokumentacije dostavila vsem skupnostim, ki bodo dale oceno o potrebi benificiranja.

V Gradisu smo o gradivu z zvezi z benificiranjem delovne dobe razpravljali v mesecu aprilu. V tej razpravi smo se seznanili s problemi, ki se pojavljajo pri uveljavljanju benificirane delovne dobe gradbenih delavcev, prav tako pa smo z ustreznimi sklepi predlagali delovna mesta, za katera se naj priznava benificirana delovna doba. Vendar

moramo pri tem imeti v mislih 7. točko 8. sklepa VIII. kongresa Zveze sindikatov Slovenije, kjer se sindikati čvrsto postavljajo na stališče, da bodo pristajali na benificiranje delovne dobe samo v primerih, ko ni mogoče preprečiti zdravju škodljivega in nevarnega dela. Zato moramo v delovni organizaciji predvsem storiti vse, da delavca primer- no tehnično in tudi zdravstveno zaščitimo. To pa bomo storili z uvajanjem sodobne tehnologije, uporabo učinkovitih varovalnih sredstev, doslednim izvajanjem družbenega dogovora o minimalnih standardih življenjskih in delovnih pogojev gradbenih delavcev pa tudi z dobro organizirano zdravstveno zaščito, ki mora predvsem delovati preventivno in na ta način odkrivati povzročitelje poklicnih obolenj v gradbeništvu.

Slabo uslugo bomo storili delavcu, ki bo sicer imel benificirano delovno dobo, ga pa na delu ne bomo ustrezno zaščitili in dopustili, da še naprej dela v neprimernih pogojih.

Valter Masten

NADALJEVANJE S 1. STRANI - NADALJEVANJE S 1. ST

lovno mesto direktorja razvojno organizacijske službe tovariša Pečenko Borisa, dipl. gr. ing.

Glavni direktor tov. Hugo Keržan, dipl. gr. ing. je obvestil delavski svet, da se namerava s 1. 7. 1977 upokojiti ter da želi, da se ga takrat tudi razreši dolžnosti individualnega izvršilnega organa delovne organizacije. Delavski svet je vzel to na znanje in je hkrati razpisal prosto delovno mesto glavnega direktorja in imenoval razpisno komisijo.

Nadalje je delavski svet obravnaval predlog za pristop v raziskovalno interesno skupnost, o katerem predlogu pa bo potrebno pripraviti še dodatne podatke od odbora za razvoj in organizacijo.

Končno je delavski svet potrdil nove investicijske nabave za počitniška domova v Poreču in Ankaranu, kar je predložil odbor za standard in rekreacijo.

Z. R.

Rezultati inovacijskih dejavnosti Gradisa v letu 1976

Sindikalna lista 1976 nas je v svojem IV. poglavju zavezala, da obravnavamo inovacijsko dejavnost kot sestavni del rednega poslovanja in da se bodo organizacije in organi sindikatov na vseh ravneh svoje organiziranosti zavzemali za praktično uresničevanje tega načela.

V Gradisu se seveda tega načela že dolgo zavedamo in rezultati večletnega dela so se pokazali prav v preteklem letu.

V preteklem letu je bilo obravnavanih in nagrajenih 17 inovacij, od teh smo jih 6 prijavili kot patente pri Patentnem uradu v Beogradu.

Koristni predlogi oziroma tehnične izboljšave v podrobnosti pa so naslednje:

1. Koristni predlog TOZD GE Celje »Preusmeritev potoka Praprešnice«.

Avtorja predloga: Petrovič Anton in ing. Malgaj sta prejela nagrado v skupni vrednosti 10.544 din.

2. TOZD GE Celje je prijavila tudi drugi koristni predlog »Montaža A-okvirov na hladilniku Soštanj«.

Avtorja: Alič Maks in Kranjc Rudolf sta prejela skupno nagrado 22.754 din.

3. Za izredno prizadevnost pri industrijski gradnji mostov AC-Hoče-Levec so bili nagrajeni s skupno nagrado 36.000 din: dipl. ing. Ačanski Vukašin, TOZD PB Mb., dipl. ing. Veršnak Karl, TOZD PB Mb. in Jež Andrej, TOZD PB Mb.

4. Za večjo izboljšavo pri opremljenosti betonarn tip Gradis je bila nagrada skupina avtorjev Tehnične službe in skupina avtorjev TOZD Kovinski obrati Ljubljana v skupni nagradi 36.000 din.

Nagrade so prejeli: Hodnik Milan, Jesenovec Tone, Komar Ivo, Galič Milan — vsi tehnična služba in tovariši Curk Peter, Sitar Anton, Do-

mazet Jozo, Butina Alojz — vsi KO Ljubljana.

5. Koristni predlog »Kovinski peresni opazi« je predlagal TOZD GE Maribor. Skupina avtorjev je prejela skupno nagrado v vrednosti 15.000 din, in sicer: Spindler Albert, dipl. ing., Gačnik Franc, Roškar Oton, Fekonja August in Holec Vera.

6. TOZD GE Maribor je predlagal tudi koristni predlog »Dvigalni jašek«, za katerega so avtorji: Zorec Alojz, Ukmar Božo in Marko Franc prejeli skupno nagrado 6.000 din.

7. SPO je predlagal koristni predlog »Montaža težkih žerjavskih prog«, za katere je avtor Friš Branko prejela nagrado 2.800 din.

8. Betonski distančniki, je že tretji koristni predlog TOZD GE Maribor v tem letu in avtorji Roškar Oton, Ukmar Božo, Spindler Albert, Fekonja August, Holec Vera in Vesenjak Jože so dobili skupno nagrado v vrednosti 9.537 din.

9. Tudi TOZD GE Celje je prijavil svoj tretji koristni predlog »Montaža trikotnih plošč za lupine na hladilni stolpih v Soštanju«. Avtorji Alič Maks, Duvančič Marko in Kranjc Rudolf so prejeli nagrado v višini 15.054 din.

10. Projektivni biro Ljubljana je predlagal za nagrado računalniške programe (Pachard 20). Avtorji: dipl. ing. Kiler Mitja, dipl. ing. Pirnat Borut in dipl. ing. Adamič Franc. Skupna nagrada je znašala 2.400 din.

11. Koristnega predloga PB Ljubljana »Pasovni temelji na objektih Planina Kranj« je avtor dipl. ing. Adamič Franc, ki je bil nagradjen z enkratno nagrado 7.000 din.

Analiza 11 nagrajenih koristnih predlogov kaže, da je pri realizaciji teh sodelovalo kar 38 sodelavcev in da so se naloge reševale predvsem timsko od osnutka do realizacije projekta.

Analiza prijav pove tudi, da so vsi obravnavani predlogi tehnične narave in da smo na organizacijski del našega dela čisto pozabili. Prav temu področju bomo v letošnjem leposvetili večjo pozornost.

Zaradi boljše primerjave inventivne dejavnosti v prejšnjih letih navajamo tabelo inovacijskih predlogov po TOZD in število nagradencev v letih 1972 do 1976.

Tabelarni prikaz koristnih predlogov kaže na dejstvo, da se je inven-

ŠTEVILO INOVACIJSKIH PREDLOGOV IN ŠTEVILO NAGRAJENCEV PO POSAMEZNIH TOZD V LETIH 1972—1976

TOZD	1972	1973	1974	1975	1976	Skupaj
GE Celje	—	—	1/1	—	3/7	4/8
GE Gradnje Ptuj	—	—	—	—	—	—
GE Jesenice	—	—	—	1/1	—	1/1
GE Koper	—	—	—	—	—	—
GE Ljubljana	—	—	—	—	—	—
GE LJ-okolica	—	—	—	—	—	—
GE Ng Maribor	—	—	1/5	3/3	0/2	4/10
GE Maribor	—	1/4	—	—	4/15	5/19
GE Ravne	1/2	—	—	—	—	1/2
KO Ljubljana	—	—	—	—	0/5	0/5
KO Maribor	—	—	—	—	1/1	1/1
LJO Skofja Loka	—	—	—	—	—	—
OGP Ljubljana	—	—	—	—	—	—
SPO Ljubljana	—	—	—	—	1/1	1/1
CEZ Ljubljana	—	—	—	—	—	—
PB Ljubljana	—	—	—	—	2/4	2/4
PB Maribor	—	—	—	—	3/4	3/4
DSSS	1/3	—	—	5/5	3/6	9/14
Skupaj	2/5	1/4	2/6	9/9	17/45	31/69

Števec = število prijav v tekočem letu
Imenovalec = število avtorjev

tivna dejavnost razvila le v nekaterih TOZD, od katerih posebno izstopajo TOZD GE Maribor, TOZD Celje, TOZD Nizke gradnje Maribor, zelo pa sta aktivna tudi oba Projektivna biroja in obe TOZD Kovinski obratov.

V ostalih TOZD je aktivnost dosti manjša, ter jo je potrebno letos spodbuditi.

Kot sem že v uvodu poudaril, smo v preteklem letu izvedli 6 prijav za pridobitev patentov. Tu so seveda

prednjačile TOZD z daljšo tradicijo v inventivni dejavnosti in sicer:

Projektivni biro Maribor je skupaj s TOZD Nizke gradnje prijavil patent »Industrijska gradnja premostitvenih objektov«. V patentu je obdelana kompleksna proizvodnja, montaža premostitvenih konstrukcij v šestih variantah in detajlno osnovni element škatlasto armirani nosilec.

Nosilec patenta sta dipl. ing. Ačanski Vukašin in dipl. ing. Hvastija Boltežar.

Industrijska gradnja mostov in viaduktov — sistem Gradis je bila objavljena v naših in tujih strokovnih revijah — omenim naj le nekatere »Značajnije konstrukcije od prednapregnutog betona u Jugoslaviji«, »Izgradnja«, »Gradbeni vestnik« itd.

»Spajanje prednapetih armirano-betonskih elementov z lepljenjem« je patent, ki je logično nadaljevanje patenta Industrijske gradnje premostitvenih objektov, le da pokriva širše področje lepljenja armiranobetonskih elementov. Nosilec patenta je dipl. ing. Vukašin Ačanski.

Naša oba Kovinska obrata in tehnična služba so pripravili tri patente in sicer:

Kovinski obrat Ljubljana je prijavil patent »Črpalka za pretok agresivnih tekočin«, ki ima izredno izviran način (stiskanje gumijaste cevi) (nadaljevanje na 5. strani)

Iz srečanja na Čebinah

Prisrčno, iskreno, bogato

Miha Marinko s tovarniškimi novinarji na Čebinah

V organizaciji republiških sindikatov in aktiva novinarjev glasil v združenem delu so se minuli četrtek, 24. marca, na Čebinah zbrali novinarji glasil v združenem delu iz vse Slovenije. Pred tem so obiskali revirski muzej v Trbovljah, na Čebinah pred Barličevo hišo, kjer so pred štirimi desetletji ustanovili slovensko komunistično partijo, pa so se srečali z revolucionarjem, narodnim herojem Mihom Marinkom.

Kolono vozil, ki se je tisti dan vila iz Trbovelj na Čebine, na srečanje je prišlo kar 74 tovarniških novinarjev, izjemno prilžnost za pogovor z Mihom Marinkom pa so izkoristili tudi novinarji vseh večjih slovenskih glasil in dopisniki nekaterih drugih jugoslovanskih časnikov v naši republiki, bo prekosila edino še kolona, ki se bo po novi, asfaltni poti na Čebine vila 16. aprila, ko bo tam osrednja proslava ob 40. jubileju ustanovitve KPS.

V prisrčnem in iskrenem dvogovoru, ki se je razvil med tovarišem

Marinkom in tovarniškimi novinarji, mnogi so dragega gosta prosili, da za njihov list pove še kaj posebej in bralcem posreduje svoje napisane pozdrave, kar je tovariš Marinko rad storil, so le-ti izvedeli za vrsto dragocenih potankosti, ki jih zgodovinarji nimajo zapisanih: za tople človeške podrobnosti, ki tudi zgodovinske dogodke naredijo boljše in človeško drage. To pa zmore le živo pričevanje neposrednega udeleženca.

Pa še nekaj je pokazalo srečanje na Čebinah: tovarniška glasila prestopajo tovarniške okvire, saj je nemogoče obiti dogajanje v širši družbeni skupnosti in človekovo doživljanje sveta deliti na dopoldne v tovarni in popoldne doma. Čebine, ta lepi in dragoceni kraj iz naše revolucionarne polpreteklosti, ki s svojim zgodovinskim izročilom sega v sedanost, so bile prvo takšno organizirano srečanje urednikov tovarniških glasil, vsi, tudi ugledni gost Miha Marinko, pa so obljubili, da na takšna in podobna srečanja še pridejo!

Besedilo pozdravne brzojavke novinarjev v združenem delu tovarišu Titu s Čebin

Dragi tovariš Tito!

Novinarji tovarniških časnikov, združeni v aktivu novinarjev glasil v združenem delu pri Društvu novinarjev Slovenije, smo v organizaciji aktiva in republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije ter v sodelovanju revirskega odbora za pripravo proslave ob 40. obletnici ustanovitve Komunistične partije Slovenije obiskali Čebine, kjer smo se srečali z enim ustanoviteljev slovenske komunistične partije, članom sveta federacije Mihom Marinkom. V prisrčnem pomenku nam je tov. Miha Marinko približal delo slovenskih in drugih jugoslovanskih predvojnih revolucionarjev, ki so v najtežjih pogojih boja proti reakcionarni vladavini izkoriščevalcev delavskega razreda, uspeli povezati najnaprednejše in razredno osveščene delavce v avantgardo delavskega razreda, komunistično partijo. Ob tej priložnosti, ob 40. obletnici ustanovitve Komunistične partije Slovenije, 40-letnici Tvojega prihoda na vodstvo Komunistične partije Jugoslavije in Tvojem osebnem prazniku, 85. obletnici rojstva, Ti novinarji v združenem delu izražamo svoje občudovanje, toplo hvaležnost in iskrene čestitke.

Novinarji glasil v združenem delu, zbrani na srečanju na Čebinah.

Čebine, 24. marca 1977

Problematika kadrov je bila prva tema »okrogle mize«

Je kovačeva kobila res vedno bosa?

Pred nami so nove osnove in merila za dodeljevanje družbenih stanovanj delavcem v OZD in drugih delovnih skupnostih pa tudi osnove dodeljevanj stanovanjskih posojil. Gonilna spodbuda sindikatom za te nove osnove je bilo spoznanje, da so sedanja merila za dodeljevanje družbenih stanovanj med različnimi OZD dokaj neusklajena. Posledica tega je, da delavci nimajo enakih možnosti za rešitev stanovanjskega vprašanja in je to odvisno predvsem od tega, v kateri OZD so zaposleni. Ravno to zadnje nas je spodbudilo, da smo začeli razmišljati: Kako pa pri nas? Ali je pri nas vse v redu, lepo? So stanovanjska vprašanja rešena? Pa smo dobili cel kup bolj ali manj zanimivih zadev in končna ugotovitev je bila, da ni rečeno, da je pek vedno kruha sit.

Samo v zadnjih 10 letih je bilo v Jugoslaviji zgrajenih 1.441.309 stanovanj, od tega v družbeni lasti 506.452 stanovanj in v individualni 934.857 stanovanj. Razmerje je torej bilo 35,1% : 64,9%. Za obdobje 1976—1980 načrtujejo izgradnjo še 820.000 stanovanj in logično je pomisliti, da bo kakšna drobtinica s te veliki mize padla tudi nam. Je že tako, da smo resnično največje gradbeno podjetje v Jugoslaviji, vendar še zdaleč ne prednjačimo v stanovanjski gradnji. Pa vendar — malo se slika izboljšuje. V letih 1960—1970 smo zgradili poprečno 335 stanovanj letno, v letih 1971—1975 566 stanovanj letno, v letu 1976 861 stanovanj in za srednjeročno obdobje od 1976—1980 računamo zgraditi 930 stanovanj letno.

Potrebe po stanovanjih se zvišujejo in čeprav smo po vojni zgradili v Jugoslaviji več kot 3 milijone novih stanovanj, najbrž ne bomo nikoli tako nizko padli z nataliteto, da bi uspeli sproti reševati stanovanjske probleme Jugoslovancev. Ker torej nismo taki optimisti in je pravzaprav od rasta teh potreb odvisen tudi del našega zaslužka, upamo, da se bo vsako leto gradilo več stanovanj in da bi mi vsako leto bili v tej gradnji boljše udeleženi. Ob tem pa pridemo do tistega vprašanja, ki nas že od vsega začetka razglabljanja na to temo zanima: »Koliko teh zgrajenih stanovanj izpod rok Gradisovih delavcev bo OSTALO Gradisovim delavcem?«

Ko smo pregledovali kartoteko zaposlenih v Gradisu, v rubriki STANOVANJE v 99% primerov piše stanovanje primerno. Pa menda ja nismo delovni kolektiv, kjer smo tako čudovito poskrbeli zase, da bi morali biti ostalim za vzor? Naše veselje skali hitro pojasnilo, da kadrovske službe ne dostavljajo popolnih podatkov. Torej — na evidenco o urejenosti stanovanjskih razmer naših delavcev se ne moremo zanesiti in bo treba pogledati kakor drugače. Tuhtali smo, kaj bi bilo najboljše in končno našli vsaj medlo sliko resničnih stanovanjskih potreb v gospodarskem načrtu za leto 1977. Pa kar odkrito pokukajmo notri:

V Celju imajo letos evidentiranih 23 proslincev za stanovanje in 32 proslincev za posojilo. Na razpolago imajo približno 438 starih milijonov, kar bi bilo samo za 9 stanovanj ali pa recimo 4 stanovanja ostalo pa bi delili med proslince za posojilo (seveda so lahko tudi drugačne kombinacije, zadostovalo pa najbrž ne bi niti za tretjino enih in drugih proslincev). V Gradnjah v Ptuju bodo za posojilo za individualno gradnjo namenili 20 starih milijonov, za nakup stanovanj pa 465 milijonov.

Na Jesenicah so se lani resnično odrezali — zgradili so stanovanjski blok samo za svoje delavce, za obdobje do leta 1980 pa mislijo zgraditi še dva taka bloka. Ni kaj reči — marsikateri problem bodo tako rešili.

V Kopru imajo za letos 14 prošenj za stanovanja in 10 prošenj za posojila, denarja pa nimajo

niti za eno samo stanovanje (računajo samo na stanovanjski prispevek 49,7 starih milijonov). Brez komentarja.

V gradbeni enoti Ljubljana je letos 21 proslincev za najemniška stanovanja, skušali pa bodo kupiti 4 družinska stanovanja.

V Ljubljani okolici bodo za razdelitev namenili 150 starih milijonov za nakup stanovanj in 50 starih milijonov za posojila.

V Mariboru bodo v gradbeni enoti kupili letos 15 stanovanj in razdelili za posojila 108 starih milijonov.

V Ravnah so lani kar dobro obrnili žepe in že skoraj potešili vse zainteresirane za stanovanje. Tako bodo najbrž v prihodnjih letih kar sproti počiščevali potrebe. Letos bodo še kupili eno trošobno stanovanje in z adaptacijo prišli še do dveh dvosobnih stanovanj. Nekaj denarja bo ostalo še za posojila.

V Kovinskih obratih v Ljubljani bodo letos za nakup stanovanj namenili 66 starih milijonov in za posojila 60 starih milijonov. V mariborskih kovinskih obratih bodo letos kupili enoinpolsobno in eno dvosobno stanovanje ter razdelili nekaj tudi med proslince za posojila.

V Lesnoindustrijskem obratu v Škofji Loki lani niso kupili nobenega stanovanja niti niso dali posojila za nakup stanovanj, pač pa so razdelili 22 proslincev posojila za individualno gradnjo. Letos bodo njihovi delavci dobili 6 stanovanj od stanovanjske skupnosti, dvema bodo kupili stanovanje v enoti, ostalim pa bodo razdelili posojila.

V Obratu gradbenih polizdelkov imajo skupaj 14 proslincev. Pravijo, da bodo uspeli rešiti prošnje za posojila, kupili pa bodo tudi dve dvosobni stanovanji in prispevali z nakupom dveh stanovanj z drugimi TOZD.

V Železokrivnici niso planirali reševanje stanovanjske problematike. Mogoče pa tam ni teh problemov?

V ljubljanskem biroju imajo 4 prošnje za posojila in enega, ki bi rad stanovanje. V Mariboru v biroju pa bodo letos razdelili 71 starih milijonov za reševanje stanovanjskih problemov.

Takšna je torej slika potreb po stanovanjih v Gradisu. Kaj pravite: Ali bo držalo tisto, da ni vseeno, (četudi smo vsi Gradisovi) pod katero streho smo utozdirani? Ponekod imajo dovolj posluha za take probleme, ponekod pa bi kar lahko rekli, da presneto malo. Saj kaj strašno posebnega res nismo — s takimi problemi se otepajo tudi v drugih delovnih organizacijah. Vendar — najbrž nimajo povsod takih možnosti kot pri nas — da bi si sami gradili stanovanje. Pa to možnost tudi dovolj izkoristimo? Ponekod že — Jesenice, Ravne, Celje, zakaj pa ne tudi drugod? Najbrž je res težko postaviti na tehcnico na eno stran »dobro« našega delavca in na drugi strani zaslužek TOZD. Vedno se bo tehcnica nagnila na stran zaslužka. S poslovnega stališča ima vse to svoj prav, tudi to, da neproizvodne (stanovanjske) enote Gradisa kupujejo stanovanja od gradbenih TOZD po isti ceni kot ostali zunanji kupci. Poslovanje ima pač svoje zakone. Pa vendar — kaj pa je delovna organizacija drugo kot skupina ljudi in ti ljudje ter njihovi medsebojni odnosi imajo tudi svoje zakone.

Če bi te dve veji vsaj malo približali eni k drugi, bi s tem najbrž že veliko dosegli. Sicer pa — tako radi se ponášamo z besedami: Vse je stvar dogovora. Pa se enkrat vsedimo in se dogovorimo tudi o načrtni politiki reševanja stanovanjske problematike v Gradisu.

Nada Muminović

Okrogla miza: Kadrovska problematika

Razgovori za okroglo mizo so vedno bolj prisotni v naših glasilih. Z njimi nakazujemo in rešujemo probleme, ki se pojavljajo v naši vsakodnevni praksi. »Več ljudi, več ve« in tako so se v mali dvorani Gradisa v Ljubljani zbrali Jožko Repše, ing. Štefan Mesa-rič, Janez Rauš, ing. Miomir Križaj, Vinko Kolet, Oton Roškar, Rajko Zupančič, Stane Uhan, ing. Dragovan Sever, Mirko Zemljč, Lehmed Kadrič, Neda Mumilović in Lojze Cepuš. Glavna tema razprave je bila kadrovska problematika v novih pogojih dela in življenja v Gradisu.

Razprava se je razvila takole: **Lojze Cepuš**

»Povsod v svetu in nazadnje tudi pri nas vedno več razmišljamo o ljudeh, o izobraževanju, o kadrovanju; vse to izhaja iz razkoraka med kadrovskimi potrebami gospodarstva in pa izobrazbo kadra, ki prihaja iz šol. V letih po vojni je gospodarstvo hitreje napredovalo kot pa sistem kadrovanja zanj in tako rezultati danes kažejo, da od sedanjega načina kadrovanja in izboljšanja ni takega haska kot smo pričakovali z ozirom na vložena sredstva. Pri tem je pomembno vprašanje planiranja kadrov, ki bi moralo biti veliko bolj dolgoročno kot je sedaj.

Ena naših zadnjih ugotovitev je tudi, da se je v Gradisu povečal interes po izobraževanju, povečala se so se tudi potrebe po tem. Veliko ljudi izredno študira, vendar bi njihov študij morali v bodoče usmerjati v korist podjetja. Kasnejšemu sprejemanju kadrov pa bi tudi morali posvetiti večjo pozornost. Pri nas se začinja kadrovanje pri iska-

nju ustreznih kadrov, sklenitvi medsebojnega razmerja in podobno. Moramo pa se zavedati, da moramo v prvi vrsti dvigniti lastne kadre, šele nato iskati zunaj.

Z ozirom na to, da bomo svoje delo plasirali tudi v tujino, bi morali že sedaj imeti pripravljene kadre za take posle. Vsaj tisto osnovno — znanje jezika — bi morali pri naših strokovnjakih doseči. V kadrovsko politiko sodi tudi evidentiranje kadrov na pomembne družbenopolitične položaje.«

Oton Roškar

»V Gradisu je letos potrebno (saj bodo nastale spremembe na vodilnih položajih) povedati in ugotoviti, kakšen naj bo naš Gradis, kakšna naj bo zasedba takega velikega podjetja. Ugotavljamo, da se službe med seboj križajo, službe na enotah pa so take kot službe v skupnih službah. Vedno več je režijskega kadra, saj na primer v Mariboru že šteje preko 300 delavcev! — (kot skupne službe). Kam to vodi? Treba je urediti skupne služ-

be, da bi resnično nudile tisto, kar zahtevajo TOZD in tako enote ne bi dobivale več velike apete po svojih službah. Na območju Maribora bi lahko celo vse naše TOZD združevale določene službe. Razdrobljenost nas dela še manjše. Razvojna služba naj bi o tem razmišljala in ukrepala. Gradis nasploh je dobro zaseden, treba pa je proučiti izkoriščenost tega kadra. Ob tem lahko rečemo, da nagrajevanje v Gradisu še ni rešeno. Za proizvodne delavce imamo več ali manj postavljene normative, vendar zaradi nekaterih nezainteresiranih teh ne izvajamo. Za tehnični in ostali kader so neki izračuni postavljeni, vendar v Gradisu ponavadi gremo mimo tega. Za ostali kader ni normativov in ocenjevanje je večkrat nerečno.«

Vinko Kolet

»Večina OZD ne spoštuje sprejetih družbenih dogovorov o kadrovanju in to predvsem v tistem delu, ko govorimo, da je kadrovska politika stvar tudi dolgoročnega načrtovanja. Ob tem smo prav v Gradisu razvoju organizacije posvetili premalo pozornosti — zanemarjamo razvojno funkcijo organizacije in s tem je povezano tudi načrtovanje potreb po kadrih.

Ze nekaj časa si prizadevamo, da bi v Gradisu imeli močne profile kadrov, ki bi se ukvarjali s problemi od sistematizacije do nagrajevanja. Teh ljudi žal še nimamo.« (nadaljevanje na 4. strani)

Franc Berginc, Franc Turičnik, Srečko Cerar in Marija Mesarič

Izobraževalna skupnost za gradbeništvo

V lanskem letu je bila ustanovljena izobraževalna skupnost za gradbeništvo Slovenije (konstituirana 17. decembra 1976). Njen samoupravni sporazum je skupščina SRS potrdila s svojim odlokom 23. 2. 1977, odlok pa je bil objavljen v Uradnem listu SRS št. 5/77, vsebina samoupravnega sporazuma pa je bila objavljena v Ur. l. št. 7/77.

Ob ustanovitvi je sporazum podpisalo 287 temeljnih organizacij združenega dela s področja gradbeništva, IGM, montaže, projektive, komunalne dejavnosti in drugih. Sporazum je podpisalo tudi 12 organizacij — šol in domov s področja vzgoje in izobraževanja. Lista podpisnikov še ni zaključena, saj se temeljne organizacije združenega dela še vedno odločajo za pristop in vključevanje v izobraževalno skupnost; vanjo nameravajo vključiti tudi vse domove učencev, ki delajo v okviru delovnih organizacij. Ta o se bo letos odločilo za pristop 14 takih domov.

Izobraževalno skupnost upravlja dvodolna skupščina kjer imajo v zboru uporabnikov 38 delegatov (iz TOZD), zbor izvajalcev pa 22 delegatov (iz šolskih ustanov). Tu je še izvršni odbor, katerega sestavlja 15 članov — uporabnikov in izvajalcev.

Predsednik skupščine je Franc Turičnik (Stavbar Maribor), predsednica izvršnega odbora je Marija Mesarič (GP Tehnika), predsednik zbora uporabnikov je Franc Berginc (Ingrad Celje), predsednik zbora izvajalcev pa je Srečko Cerar (redni profesor na FAGG).

Seveda imajo tudi odbor za samoupravno kontrolo, v kateri so Sergej Pavlin (FAGG) — TOZD arhitektura), Janez Garbajs (Poklicna šola), Ivan Kovačič (Konstruktor Maribor), za gradbeništvo Boris Plaznik (SGP Gorica — TOZD GO Koper), Pavle Livakovič (GP Tehnika).

Izvršni odbor že ima imenovane svoje stalne delovne skupine, ki bodo nosile teže delovnih priprav:

— komisijo za mrežo gradbenega šolstva

- komisijo za programske osnove in realizacijo nalog
- komisijo za planiranje, izobraževalnih in kadrovskih potreb
- komisijo za investicije v razvoj gradbenega šolstva in domov
- komisijo za razvoj vzgojnoizobraževalne domske skupnosti.

Program dejavnosti za srednje-ročno obdobje 1976-80 je pravkar v zaključni fazi priprav in ga bo združeno delo dobilo v razpravo konec aprila. Iz njega lahko povzamemo, da gre v letu 1977 za tri bistvene pomembne naloge, ki jih je treba opraviti:

- izdelati model usmerjenega izobraževanja, apliciran za izobraževanje naših profilov
- izdelati analize kadrovskih potreb za dolgoočnejše obdobje
- pripraviti ustrezajočo mrežo gradbenega šolstva in porazdelitev izobraževanja profilov posameznih šol.

Za samoupravno komuniciranje in povezavo samoupravnih organov izvršnega odbora z bazo so vzpostavljene relacije preko konference delegacij, ki jih tvori kompletno združeno delo, konference pa je 31. Vanje so združeni vsi podpisniki. Določeni so nosilci sedežev delegacij, ki so nekako s sporazumom opredeljeni, da komunicirajo na relaciji konference — samoupravni organi — strokovna služba. To je povezava, ki je najbolj aktualna in bi morala zelo široko zaživeti, ker je le preko te poti komuniciranja dana možnost vsem zaposlenim v delovnih organizacijah, da izražajo svojo voljo in uresničijo svoje potrebe. Trenutno ugotavljajo, da ta pot ni še prav organizirana in delovanje še ni zaživel, tu pa je naloga sindikalnih organizacij, da se angažirajo za poživitev teh konferenc, da bo delavec lahko odločal o koriščenju sredstev, ki jih združuje za izobraževanje.

Prav bi bilo, da bi se sindikat angažiral tudi v tistih TOZD, ki se še niso opredelile za podpis sporazuma. Takih TOZD je še približno 43, s skupaj 7.000 delavcev.

NADALJEVANJE S 3. STRANI NADALJEVANJE S 3. STRANI NADALJEVANJE S

Kadrovska problematika

Stane Uhan

»Pri problemu kadrov je pomembno planiranje, stimuliranje in prava politika kadrovanja.

Mi želimo, hkrati pa ne planiramo na primer vodstvene kadre. V našem srednjeročnem načrtu planiramo izobraževanje, več pa ne. Kje pa je planiranje kadrov? Za vodstvene kadre bi morali voditi sistematično evidenco o vseh dosežkih na raznih področjih, mnenja predstojnikov, sodelavcev itd. Planirati naj bi začeli na podlagi dokumentacije. Vnaprej bi morali vedeti za število kandidatov, ki jim mora delovna organizacija posvetiti posebno pozornost. Podatki o fluktuaciji vodstvenih kadrov so nujni pogoj za pristop k takemu spremljanju rasti kadrov. Dodatno izobraženi kadri (poleg dela) so gonilo, ki žene podjetje v nadaljnji razvoj. Samo kadrovanje na pomembna mesta je tako odgovorno, da bi moralo biti v rokah najbolj odgovornih organov podjetja (DSP itd.).

Obstaja mnenje, da je vzgajati vodstveni kader pomembnejša naloga kot opraviti določene materialne naloge. Pri vodstvenem kadru niso potrebne samo tehnične lastnosti kadra, ampak tudi njegova karakterna in družbeno etična lastnost kadra.

Pri dviganju lastnih kadrov moramo imeti pred očmi, da:

- bolje pozna vse ljudi
- da bolje pozna način poslovanja in poslovno politiko
- da bolje razume razmere.

Taka politika spodbuja obstoječe kadre v kolektivu, da se v sedanjih razmerah bolj izpopolnjujejo.

Pri kadrih, ki jih dobimo od zunaj, pa:

- se izognemo familiarnosti
- dobimo s takimi delavci nove možnosti, novosti
- odstranimo okosteno rutinstvo.

V kadrovanju je še kako pomembna tudi stimulacija.

Nagrajevanje bi morali urediti preko ljudi, ki bi to znali izvesti. Zatorej ne bi bila odveč posebna služba.

Pri politiki kadrovanja moramo ugotoviti, da je družbena fronta pri nas zapostavljena, tehnična pa precejena.

Ing. Štefan Mesarič

»V Sloveniji za poklice v gradbeništvo ni dotoka. V predpisu za šolsko leto 1977/78 se je javilo okoli 50 mladih iz Slovenije za to področje. Za gotove ožje profile je sicer možnost, da se lahko tudi tisti z nedokončano osemletko odločijo za vpis, vendar to ne rešuje problema v celoti.

Ob reformiranju šolstva se sprašujem, kaj bo, ko bodo morali mladi 10 let hoditi v osnovno šolo, nato pa se vpisati v poklicno šolo? Kdo bo potem še hotel za zidarja?

Dotok tehničnega kadra pri nas je kar ustrezen manj uspešno je to z ekonomsko pravnim kadrom. Tega nam primanjkuje. Problem je tudi z arhitekti: Ljubljanska šola daje arhitekto, ki so izključno usmerjeni v estetsko oblikovanje, ne gredo pa na gradbišča. Pri takem načinu šolanja bi morali v Ljubljani bolj »zarežati« za naprej. Tak način ni več ustrezen in moral se bo spremeniti. Za prevzem del v inozemstvu pa bi rekel, da je dela treba pridobiti, pridobiti pa tudi kadre za to. V sedanjih republikah je bilo dosti večje zanimanje za odhod v dežele v razvoju, pri nas pa je bilo minimalno. Srbi pravijo, da bi za spodbudo kadrom dali beneficirano delovno dobo za tisti čas, ko bodo na delu v tujini. Pri nas bomo imeli še bujše težave pri nabiranju kadrov.

Tako kot pri strokovnih kadrih bo problem tudi pri kvalificiranih ljudeh in na to je potrebno misliti že sedaj.

Rajko Zupančič

»V skupnih službah je potrebno kadrovsko strukturo urediti. Poslovanje ne more iti dalje, če ni urejena organizacija. Da bi se organizacija skupnih služb pravilno postavila, pa moramo gledati, kaj pravi zakon o tem.

Gre za kompleksno kadrovsko vprašanje — od sistematizacije dela, ki ga je potrebno opraviti, do sistematizacije delovnih mest. Ne smemo ohranjevati bivše uprave. Skupne službe ne smejo zadrževati nekaj, kar se lahko organizira v lastno TOZD (izobraževanje razvojne funkcije itd.) Treba je močno zavzeti stališča, kakšne kadre potrebujemo.

Jožko Repše

»Kadrovska politika bi se morala hitreje prilagajati tehnološkim in drugim spremembam v družbi. Delovne organizacije bi morale imeti večji vpliv na izobraževalne programe v družbi. Prepored v učnih načrtih se prepočasi odvija. Obstoječi kadri na delovnem mestu pa so preveč obremenjeni z dodatnimi dejavnostmi, s sestankovanjem. Dogovoriti se moramo, kakšna bo oblika same delovne organizacije po novem zakonu. S tem bi dobile službe svoj cilj in naloge in ne bi prišlo do dupliranja kot je že omenil Rožkar. Recimo — kadrovske službe na TOZD porabijo 10 % svojega časa za kadrovske zadeve, ostalo pa za razne družbenopolitične obveznosti.

Pri nagrajevanju obstaja večletni apel s strani TOZD, da naj se organizira TEAM strokovnjakov za to področje, vendar je ostal še vedno neizpolnjen.

Kadrovanju je treba posvečati več pozornosti. Treba bi bilo razmišljati o industrijskem sociologu ali podobno, ki bi sodil v zgornji TEAM: Predvsem pa bi v podjetju morali pokazati več dobre volje pri reševanju različnih vprašanj.

Mirko Zemljič

»V kadrovsko problematiko sodi tudi stanje, da novopeceni inženirji iz šol hočejo ostati v zaprtih prostorih, ker ne čutijo dovolj stimulacije za delo na gradbiščih. Zanimarili smo standard ljudi, družbenopolitično izobraževanje in informiranje. Tu bi lahko opozorili še na beneficiran delovni staž: treba je čimprej pristopiti k ureditvi le-tega. Pri samem kadrovanju je še kako pomembno nagrajevanje in uvajanje novih kadrov na delovna mesta. Tukaj smo prepočasni in preveč ozki.

Janez Raušl

»Nagrajevanje je torej pomembno za reševanje kadrovskih problemov. V Gradisu je potrebno najti način za ustanovitev samostojne službe. Sindikat bo vztrajal pri tej zahtevi. V TOZD želimo, da so skupne službe dovolj močne, ne pa da se zaradi njihove slabosti okrepljujejo službe v TOZD. Pomembna je še ena stvar. Ko bomo iskali nove delegate, moramo paziti, da ne bomo vse dolžnosti zopet zvrnili na iste ljudi kot sedaj.

Ing. Miomir Križaj

»Družbeno politično izobraževanje je pri kadrovanju ustreznih ljudi tudi pomembno. Želimo si, da bi imeli samoupravljanje v Gradisu na dostojni višini in pri tem je sama izobrazba en predpogoj. Družbenopolitična moč vseh organizacij v Gradisu ni danes še zadovoljiva, tudi ni usklajena. Samoupravljanje na ravni delovne organizacije je še bolj administrativno. Tajnik samoupravnih organov se ukvarja preveč z administracijo. V sindikatu je nekoliko boljše, v zvezi komunistov na ravni delovne organizacije pa bi bil tudi potreben profesionalc. Ni člo-

veka, ki bi skrbel za povezavo med raznimi delegacijami. Vso to strukturo bi bilo nujno potrebno povezati, mogoče v en center za samoupravljanje. Tudi premalo izkoriščamo INDOK centre, razne klube delegatov itd.

Ing. Dragovan Sever

»Žal kadrovska služba še nima tištev veljave, ki bi jo morala imeti. Kadrovanje je dolgotrajen proces — tj. delo z ljudmi in ga je treba obravnavati s vsestranskim posluhom.

Prvo je organizacija kadrovske službe. Ta bi imela 4 oddelke.

1. Službo sprejema in uvajanja kadrov
2. Službo napredovanja in delitev OD

3. Službo za strokovno izpopolnjevanje

4. Službo za družbeni standard

Služba za delitev OD in napredovanje se sedaj formira v APS, spada pa absolutno v KSS. Službo bo potrebno pojačati s psihologom pravnikom in morda sociologom.

Zadnje čase smo čitali v časopisih, da zakon o združenem delu ne priznava več delovnega mesta, ocene osebnosti, kvalifikacije, delovnega staleža in podobnih dosedaj veljavnih meril. Takšna interpretacija je napačna.

V družbenem dogovoru o razporeditvi dohodka in razporeditvi sredstev za osebne dohodke so podane osnove in merila za razdelitev sredstev za osebne dohodke, pri čemer je posebej poudarjeno, da se stimulira kreativno delo in delo, ki se vrši pod težjimi pogoji.

Da bi to desegili, je med drugim potrebno ugotoviti kriterije za vrednotenje delovnega mesta, da se na objektivni način ugotovi »teža« vsakega mesta kot osnova za določitev višine udeležbe delavca pri delitvi ustvarjenih sredstev za osebne dohodke.

Kriteriji za vrednotenje delovnih mest morajo biti enotni za vsa delovna mesta brez ozira na vrsto nalog in položaj delovnega mesta v organizaciji.

Višina udeležbe v delitvi osebnega dohodka delavca mora biti odvisna od relativne vrednosti delovnega mesta, stopnje zadovoljevanja določenih zahtev v pogledu strokovnega znanja, delovnih izkušenj in osebnega doprinosu k delu.

Razlike v višini osebnega dohodka lahko izhajajo iz produktivnosti oziroma efektivnih del, to je pa tisto, ko govorimo, da mora biti vsakdo plan po delu.

Startne osnove morajo pa v vsakem slučaju bazirati na osnovah, ki jih glede strokovnosti in prakse delo na določenem delovnem mestu zahteva.

Ahmed Kadirič

»V našem podjetju damo veliko na izobraževanje in to se tudi pozna. Imamo priznan center za izobraževanje. Vendar bi ob tem rad postavil dilemo: ali pa je tudi potrebno, da se potencira potreba po izobraževanju? Mi rečemo, da je bolje če so vsi kadri na primer visoko kvalificirani. Lahko, da bi potrebe pokazale, da bi več opravili na določenem delu samo s kvalificiranimi delavci. Ob vsem tem bi prav prišlo tudi tolikokrat omenjeno načrtovanje potreb po kadrih in s tem v zvezi načrtovanje dela, saj lahko vidimo, da nam ponekod delavcev primanjkuje, drugod pa jih je preveč.

Tako nekako je izvenela razprava za okroglo mizo. Lahko bi izluščili nekaj vprašanj, na katera bo potrebno odgovoriti in ukrepati. Pri tem bo dobrodošel vsak namig z vaše strani, saj kadrovanje končno ni zadeva skupine ljudi, ampak celotnega delovnega kolektiva.

Odgovor na temo

„Še vedno preveč nadur“

Glede vašega napisa »Še vedno preveč nadur«, v Gradisovem vestniku — marec 1977, so se mi nekatere stvari zazdele kot pretirano tretiranje nadurnega dela.

Tisti, ki se je lotil tega napisa — je sigurno premalo seznanjen o delu na gradbišču, pisal je pač po doktrini »psihološkega človeka« — in ni opazoval, da nadurno delo »ali kakor je že napisal —, rešitev vseh problemov, in koriščenje časa na terenu«, ni samo želja tistih delavcev, ki so na terenu — pač pa je to tudi želja vodilnih delavcev in vodij gradbišč — ki so dobili (skoraj povsod) prekratke roke za dograditev posameznih objektov. Hotel bi še opozoriti bralce Gradisovega vestnika, da so vse občine po novem letu začele odtegovati od nadurnega dela 33 % — pač pa do 52,5 %, procenti so odvisni od občine in sicer, od bivališča (stalnega) delavca. Iz tega je razvidno, da delavci nimajo skoraj nobenega prispevka od nadurnega dela. Na enem sestanku delavskega sveta GIP Gradis TOZD Celje je bil predlog na republiški sindikat v Ljubljano, da se določi stopnja (minimalna) in odtegljaji od nadurnega dela. O tem pa do danes ni prišlo nobenega odgovora (sicer če se je sploh kateri lotil tega vprašanja).

Smatram kot edino pravilno, da delavcu ki dela nadure zakonsko in ustavno pripada 50 % več kot na normalne ure v delovnem času. Naloga vseh nas je, če se takšni problemi ne morejo rešiti pri republiškem sindikatu, da bi se zahtevalo točen odgovor, glede potrebe nadurnega dela v gradbeništvo od ustreznih organizacij — lahko tudi zveznih iz Beograda.

Hotel bi povedati tudi to, da gradbeništvo ni le serijska tovarna, pač pa je podjetje od katerega se mogoče preveč zahteva in podjetje — kateremu se postavljajo prekratki roki za posamezne objekte.

Zaradi tega apeliram, kot delegat SIS — Gradis Celje, da se Republiški sindikat — malce pozanima za gradbince, ki so na dežju in mrazu, na soncu in vetru — o njihovem nadurnem delu, kot in o izplačilu nadurnega dela. Prav gotovo se bo v gradbeništvo še naprej delalo nadure, kot edina rešitev vseh problemov — bi rekel — prekratkih rokov.

Delegat SIS Gradis Celje O. Zlatko

Gradisov vestnik

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis Ureja

ga uredniški odbor Odgovorni urednik

Lojze Cepuš Tehnični urednik

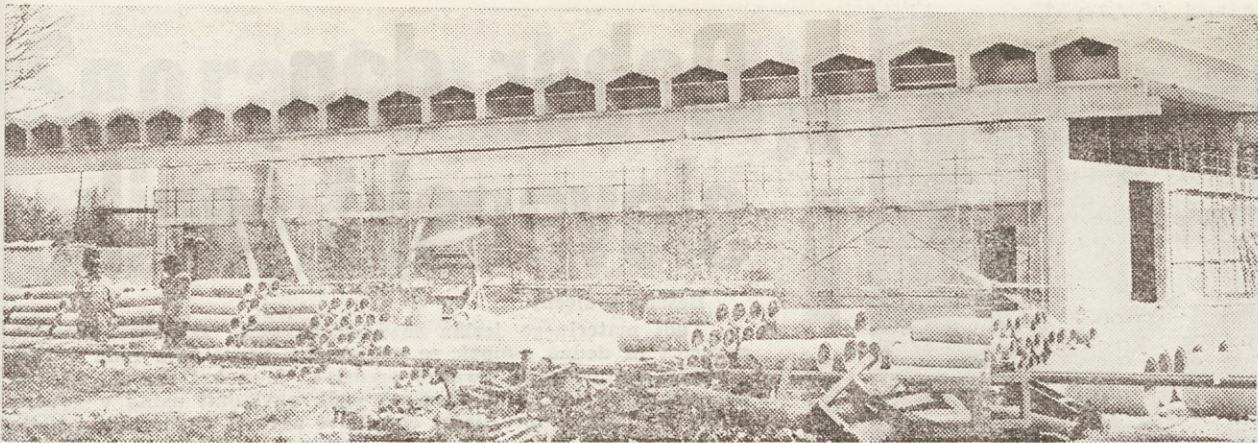
Matija Krnc Tisk Tiskarna

Tone Tomšič v Ljubljani — Iz-

haja mesečno

Zanimiva tema je privabila številne strokovnjake s področja kadrovanja

Nova hala za Veletekstil

TOZD GE Ljubljana okolica

Ponovno med najboljšimi v Gradisu

Ze nekaj časa je v Gradisu navada, da s kazalniki PERLA ocenjujemo poslovno uspešnost posameznih temeljnih organizacij združenega dela. Če pogledamo torej skozi PERLA očala za leto 1976, bomo med tremi TOZD, ki so bile v tem letu nad povprečjem ostalih gradbenih TOZD, našli tudi Ljubljano-okolico, našo staro enoto, ki je že nekaj let pri vrhu najbolj uspešnih gospodarjev v Gradisu. Lani so presegli poprečje ostalih kar za 28,4 %. Vendar za vse te podatke lahko izvemo le med stenami »uprav« — v naših letnih poročilih. Prav gotovo ne bomo našli v ostalih TOZD veliko delavcev, ki bi vedeli, kdo je tisti, ki v Gradisu uspešno vozi mimo vseh »čeri« gospodarskih problemov. Pa bi bilo prav, ko bi včasih tudi tiste, ki dobro poslušajo, ovekovečili in jim priznali, kar jim gre.

Danes se ne bomo spuščali v globoka razglabljanja o vzrokih konstantnega uspeha TOZD Ljubljana okolica v zadnjih letih. Tako kot oni sami bomo tudi mi bolj skromni in bomo predstavili le njihovo sedanje delo.

V Ljubljani, našem slovenskem središču smo v ne tako daljni preteklosti bili bolj malo prisotni v stanovanjski gradnji. Potem pa se je TOZD Ljubljana okolica oprijela takrat ne preveč hvaležnega dela in začela je rasti nova stanovanjska soseska Nove Jarše. Nastal je »kitajski zid«, nastale so stolpnice, rasli so bloki. Stanovanjsko gradnjo so razdelili na tem območju v dva dela: MS-12/1 in MS-12/2. Danes je prvi del MS-12/1 v zaključni fazi, zgraditi morajo le še dva stanovanjska objekta s približno 70 stanovanji. Tako bo torej prvi del naselja končan. Za drugi del MS-12/2 so pričeli s pripravami že pred 4 ali 5 leti. Najprej so pripravili tehnološke, gradbene in urbanistične zasnove za zazidalni načrt, potem pa so razpisali in izbrali najprimernejši projekt stanovanjskih objektov in na osnovi tega projekta so nato izdelali zazidalni načrt. Ta zazidalni načrt je bil portjen maca 1975. Mogoče še majhna zanimivost: Soseska Nove Jarše je v območju dveh občin Mose-Polje in Bežigrad. Tako so morali izpeljati dva postopka za pridobitev dokumentacije. Na podlagi izdelane dokumentacije bi lahko že pričeli z gradnjo pred enim letom, vendar jim to ni uspelo. Ob sprejemanju zazidalnega načrta je skupščina občine Mose-Polje sklenila, da bo nadaljnjo gradnjo MS-12/2 dovolila šele takrat, ko bo z ustreznimi programi zagotovljena tudi izgradnja spremljajočih objektov. Tako je skupščina sklenila na osnovi zahtevka prebivalcev krajevne skupnosti Nove Jarše, ki so hoteli imeti poleg stanovanj seveda tudi vrtec, šole in trgovino. V preteklih dveh letih so morali tako najprej pripraviti programe za spemlajoče objekte. K sreči je bil v tem času razpisan tudi drugi samopri-spevek, ki je zaobsegel tudi gradnjo vrtca in osnovne šole. V srednjeročnem načrtu pa je tudi že trgovina, ki naj bi jo gradila Emona.

GH-5 za Intertrade

Maja letos bodo začeli graditi prve objekte v soseski MS-12/2. Najprej bodo zrasli 4 objekti z 236 stanovanji. Največ bo dvosobnih stanovanj. V vsej tej dolgi fazi predpisov so se srečali tudi s spremembo strukture stanovanj. V prejšnji masi stanovanj so imeli približno 12 odstotkov velikih, z rastom standarda pa so morali tudi ta odstotek povečati, tako da bo danes delež večjih stanovanj v soseski približno 23 %. MS-12/2 bo imela približno 1400 stanovanj, sosesko pa bodo zgradili približno v 5 letih. Tako dinamika gradnje je v skladu tudi s srednjeročnim družbenim načrtom občine Mose-Polje in občine Bežigrad. Središče soseske bo ob Smarinski cesti, tam pa bo tudi nov trgovski center.

Nekoliko več besed smo spregovorili o stanovanjski gradnji, pa nič ne de, saj smo ob tem pokazali le na delček problemov, s katerimi se naši gradbinci srečujejo ob gradnji stanovanj.

Poleg stanovanj gradijo v TOZD Ljubljana okolica tudi še marsikaj drugega. V Ljubljani gradijo tehnično obratno poslopje za katero je investitor Komunalna energetika. Tu razširjajo obstoječo kotlovnico za dodatna 2 kotla. Poleg tega je tu še lovilna skleda za mazut z 10.000 m³ in strojnica. Gradnjo v toplarni bodo zaključili do konca letošnjega leta, najbrž pa se bo nato nadaljevala tudi naslednja faza gradnje. Začetek del ni ravno prijeten, saj je bil speljan preko dvoriča primarni vodovodni vzvod in potrebna so bila premostitvena dela. Glavni objekt bo junija že pod streho, celotna dela pa so vredna 27. milij. din. V objektu bo tudi skladišče, jedilnica kuhinja, laboratorij pisarne itd. Do pričetka obratovalne sezone bo končana še razširitev kotlovnice, ki je vredna 6 milijonov din, lovilno skledo za mazut pa morajo pripraviti že do 1. avgusta, da bi lahko vanjo spravili zaloge za prve hladnejše dni. Ta bo stala 7 milijonov din.

Za javnimi skladišči sta zrasli dve novi hali za Intertrade in Veletekstil. V Intertradovi hali bo približno 10.000 m² skladiščnih prostorov in 2500 m² pisarniških prostorov. Predviden je tudi IBM center.

Za Veletekstil bodo zgradili halo z 2500 m² površine. Obe hali sta iz sistema VELO, le aneksi so klasično grajeni. Z gradnjo so začeli junija

Novo gradbišče TOZD GE Nizke gradnje

Most čez Savo v Trbovljah

Kolektiv TOZD nizke gradnje iz Maribora je odprl novo gradbišče v Trbovljah 16. 2. 1977. Tu se gradi novi most čez Savo in preko železniške proge tik ob sedanji železniški postaji Trbovlje.

Most bo imel dolžino 116,35 m in širino 7,5 m, ki se na desni strani Save razširi do širine 24 m zaradi cestnega križišča. Most bo imel skatlaste nosilce, tu bodo stebri in dva opornika levi in desni. Za sedaj gradnja poteka normalno, problem bo verjetno gradnja 4. stebra, ki je v sredini reke Save in gradnja desno obrežnega opornika, ki leži v reki Savi na desni strani.

Na gradbišču trenutno dela 38 delavcev skupaj s tehničnim, in ostalim kadrom. Število delavcev ne bo večje, verjetno pa se bo še zmanjšalo.

Rok gradnje je 30. 4. 1978, ko mora biti novi most že predan in usposobljen za promet.

Sef tega novega gradbišča je Zemljič Zvonko. Na gradbišču pri tehničnem delu mu pomaga še geometer Hozjak Rudi in delovodja Mihoci Ivan in Plavec Srečko.

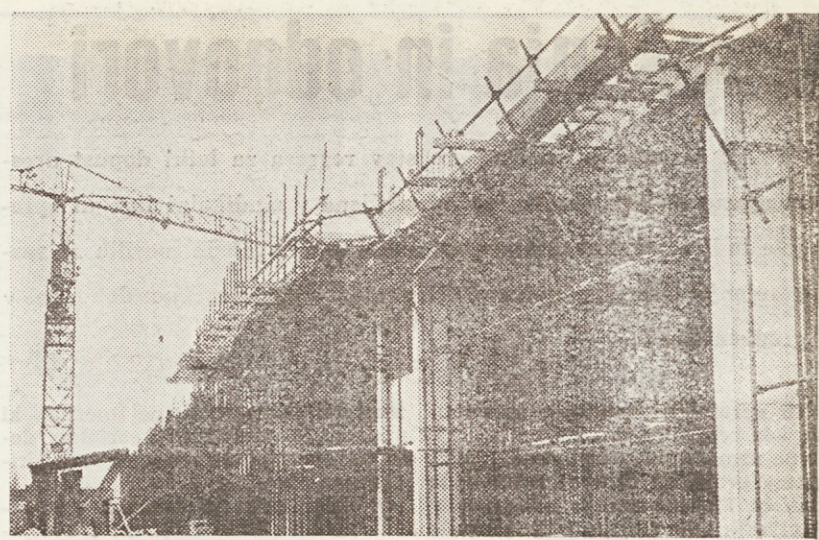
Za naše delavce je na gradbišču urejena kuhinja in stanovanjski prostori. V najemu imamo večjo stanovanjsko hišo, ki jo je bilo potrebno precej preurediti (sanitarije).

Delovišče je oddaljeno od stanovanjskih prostorov in kuhinje ca. 1,5 km in delavce se na delo in z dela vozi z avtomobilom.

Kosilo se delavcem vozi na gradbišče, kjer je v ta namen urejena začasna jedilnica.

Za delo v kuhinji in sobah je zaposlena 1 kuharica in 1 sobarica. Za vsako od njih je to celodnevno delo.

Pohvaliti je treba vodstvo gradbišča, predvsem šefa tov. Zemljiča, da je že takoj na začetku poskrbel za družabno življenje delavcev.

Izgradnja dodatnih objektov za Toplarno

lani in od takrat imajo probleme s projekti, saj so se neprestano pojavljale spremembe v gradnji — najprej je bila hala zamišljena s površino 600 m², sedaj pa z 2500 m². Probleme imajo tudi s posameznimi detajli in vse skupaj vpliva seveda na samo gradnjo. Pri gradnji obeh hal je danes zaposlenih 125 Gradisovih ljudi; po prvotnem dogovoru bi morali gradnjo končati 31. decembra letos, ker pa so bile prisotne pogo- ste spremembe v projektih, so rok premaknili na 1. julij 1978.

V Domžalah so že naredili skladišča za »Tosamo«, proizvodni objekt pa še ni dokončan. Tudi to bo VELO hala s približno 5000 m² površine. Prav potihem računajo še na gradnjo poslovne stavbe, za katero pa zaenkrat še ni denarja.

V »Belinki« so zgradili prav tako skladiščno halo VELO, v MEDEXU pa so nadzidali proizvodni objekt.

V Vevčah smo še lani na veliko gradili, letos pa so tam zaenkrat le še vzdrževalna dela.

Dolenjska je še vedno precej »zanimivo« gradbeno območje za Ljubljano-okolico. V Novolesu so pričeli graditi dve hali sistema VELO, približno 3500 m² površine skupaj. V Industriji motornih vozil v Novem mestu zaključujejo dela na severovzhodnem aneksu (ki ima 11.000 m² površine), končujejo z južnim zaključkom, pripravljajo pa se na gradnjo severnega prizidka. V Novem mestu pripravljajo tudi razširitev obstoječe Gradisove baze z večjo betonarno.

Pa se vrnimo spet v Ljubljano. Prav pred novo stavbo Gradisa bo najbrž že letošnje jesen pričelo rasti mogočno poslovno »naselje« Emone; pri gradnji bo seveda sodelovala tudi TOZD Ljubljana okolica.

V zgornjem sestavku smo vam vsaj nekoliko predstavili eno naših najboljših TOZD: Kaj pa o njej mislijo njeni delavci, lahko preberete v našem časopisu v kratkih pogovorih z njimi.

Jani Klančar

Malo več korajže pri hvali!

V časopisu »Delo« smo pred kratkim zasledili majhen odstavek sredi polne strani pogovora o jedrski energiji. Ta mali odstavek se je glasil: »V Krškem se je pokazalo, da imamo izredno kvalitetno gradbeno operativno. Američani so večkrat javno izjavili, da bi s to gradbeno operativno, s podjetji, kot so Gradis, Hidroelektra, gradili kjerkoli po svetu.«

Ta dva kratka stavka sta nam dala misliti: Se tega zavedamo? Bomo iz teh pohval črpali dodaten kapital? Je že res, da smo največje gradbeno podjetje v Jugoslaviji, vendar kaj raje slišimo? Ali to, da smo največji ali da smo med najboljšimi? Najbrž to zadnje, saj je prav kvaliteta pogoj za pridobitev del kot so Krško, Bernardin, Šoštanj itd. Vendar pri vseh pridobitvah gradenj smo nekako kar preveč skromni in pozablamo omeniti, da delamo hitro, kvalitetno, v roku. Ni vse le ustrezna cena ponudbe; največkrat zmaga tisti, ki je najboljši. In zakaj med našimi dokazili o zmogljivosti ne ponudimo tudi priznanj? V prejšnji številki Gradisovega vestnika smo objavili dve priznanji, ki jih je obelodanilo tudi dnevno časopisje:

1. priznanje za gradnjo mednarodnega centra v Ljubljani.
2. priznanje za gradnjo ekonomske fakultete v Ljubljani.

Tudi pri drugih gradnjah ne zaostajamo z lepimi uspehi. Tako so Gradisovo TOZD GE Maribor javno pohvalili, da je eden redkih, ki gradi tako, kot je bilo dogovorjeno — kvalitetno in v roku.

V Ljubljani so ob končanju mostu na Drenikovi cesti izjavili takole: »Gradisovim delavcem na železniškem mostu, pod katerim bodo speljali novo Drenikovo cesto, gre vsa pohvala, saj pravkar končujejo dela in to 31 dni pred rokom.«

Se in še bi lahko naštevali. Vendar pri nas še vedno velja tista: »Dobro blago se samo hvali« in vsi skromno stojimo ob strani.

NADALJEVANJE Z 2. STRANI NADALJEVANJE Z 2. STRANI NADALJEVANJE Z 2. STRANI

vi), izloča vse kovinske dele od stika z agresivnimi mediji. Nosilca patenta sta Cottič Vinko KO Ljubljana in Jesenovec Tone — tehnična služba.

Kovinski obrati Maribor so po daljši raziskavi tržišča izdelali in prijavili patent »Sežigalne naprave z avtomatskim doziranjem materiala za sežig in kontrolo temperatur od sežiganja do izstopnih plinov«.

Nosilec patenta ing. Horvat Josip, KO Maribor.

Dipl. ing. Kristan Drago iz tehnične službe je skonstruiral po idejah dipl. ing. Marinčiča in dipl. ing. Uršiča »Obešala za daljinsko snemanje bremena«, ki je izredno važen element v industrijski gradnji kakršnihkoli armiranobetonskih elementov.

TOZD GE Maribor je pod vodstvom dipl. ing. Spes Bojana prijavil

in izdelal patent za »Montažno armiranobetonsko halo GH-6«. Hala GH-6 ima nekaj »strojniškega« priokusa, najvažnejša značilnost pa je, da je celotna tehnologija — opaženje, betoniranje, montaža in drugo izključno Gradisovo.

Postopek za dokončno pridobitev patenta je zelo kompliciran in dolgotrajen, čeprav uživa Gradis »pravico prvenca« od datuma potrditve rubruma, Patentne pisarne iz Beograda.

Tudi avtorji, ki so navedeni kot nosilci patentov, so običajno le nosilci tima, ki je patent realiziral.

V zvezi s temj problemi je odbor za razvoj in organizacijo predlagal komisijo, ki naj za vsak patent določi v dogovoru z direktorji prizadetih TOZD vse sodelavce nri do- tičnem patentu, ter jih pravilno na- gradi, kot predlagatelj koristnega

predloga. Končna ocena patenta predvsem za nosilca patenta pa se ovrednoti po dokončni potrditvi.

Tudi letošnje leto se je pričelo precej spodobno, prejeli smo še več prijav koristnih predlogov, še več pa jih je v »ognju«. Tudi prva letošnja patentna prijava je že izdelana.

Patent je izdelal dipl. ing. Uršič in nosi naslov »Armiranobetonsko montažno predalčje MP-L/q«.

TOZD, ki se do sedaj niso preveč intenzivno vključevali v inventivno dejavnost, pa naj smatrajo letošnje leto za izziv, saj nam uspešne rešitve v tehniki, organizaciji, boljši izkoriščenosti kapacitet, preprečevanju nastajanja večjih škod prinaša- jo ogromno dohodka, avtorji-inicia- torji pa naj bodo v duhu zakona o združenem delu tudi ustrezno nagra-jeni. Jurij Homec

Ali in kako pri delitvi sredstev regresa za letni dopust uresničujemo stališča sindikatov opredeljena v sindikalni listi in sprejeta tudi v samoupravnem sporazumu o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke v gradbeništvu?

Takoj v prvem odstavku 31. točke sindikalne liste in tudi 52. člena samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka in osebnih dohodkov v gradbeništvu je zapisano, da sredstva regresa služijo za nadomestilo dela stroškov **predvsem** tistim delavcem, ki sami brez **solidarnostne** pomoči ne morejo kriti vseh stroškov.

Pri konkretnem uveljavljanju teh stališč pa naletimo na njihovo različno razumevanje in tolmačenje ter tako prihajamo do rešitev, za katere ne moremo trditi, da pomenijo uveljavljanje stališč sindikata v zvezi z regresom za letni dopust Največjo napako delamo, ko zneske, ki so navedeni (1100 do 1400 na zaposlenega), kot osnova za oblikovanje sredstev regresa, razumemo in tudi tolmačimo, kot omejitve navzdol; in navzgor pri razdelitvi sredstev regresa.

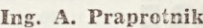
Iz »Naše obrambe«

Kakšno vlogo ima lahko revija »Naša obramba« pri usposabljanju struktur splošne ljudske obrambe

Povsod, kjer so Naša obramba že sprejeli in jo spoznali kot najcenejšega učitelja na področju vesplošne ljudske obrambe, varnosti in družbene samozaščite, menijo, da predgovornih nalog v izvajanju načrtne vzgoje ne bi mogli doseči le s seminarji in predavanji. Zato se sama po sebi ponuja možnost množičnega povečevanja obrambne usposobljenosti z rednim prebiranjem člankov v Naši obrambi. Večina organizacij je sposobna prirediti ožja ali širša predavanja na objavljene strokovne teme, predvsem pa vsebinske razprave. Včasih bo izjemoma tudi koristno preverjanje spre-

Ob koncu še misel, da so pravisti, ki z ozirom na njihove dohodeke in druge socialne pogoje naj ne bi dobili regresa in ga tudi ne potrebujejo, bili pri oblikovanju nestrukturiranih rešitev najaktivnejši. To seveda ni posebnost v Gradisu, ampak velja ta ocena za razprave o regresu nasploh. V. Masten

Potrebna sredstva za poravnavo naročnine so razmeroma majhna, če se dovolj zavemo pomena tudi takim usmerjene obrambne vzgoje. Delavci Gradisa bodo tudi to področje svoje lastne vzgoje sprejeli dovolj odgovorno in organizirano. O vlogi obrambno vzgojnega tiska, še posebej revije Naša obramba, pa bodo spregovorili naši delavci v svojem političnem aktivu, tako da bo zajamčena popolna aktivnost na uresničevanju obrambne usposobljenosti vseh naših delavcev.

**Ing. Albert Praprotnik —
novi predsednik Zveze
društev gradbenih
inženirjev in tehnikov SRS**

Zveza društev želi poleg tesnih povezav s strokovnimi institucijami tudi uspešno povezavo z družbeno-političnimi organizacijami (zlasti sindikati in zvezo socialistične mladine Slovenije).

ODABRANE MISLI

K. Marks i
F. Engels

Manander

Turgenejev

MARKS

Zores

Beseda bralcem

Svet danes govori 2976 jezikov; nimajo pa vsi ti jeziki svoje besede tudi zapisane. V Evropi so glavne jezikovne skupine: slovanski jeziki, germanski jeziki, romanski in drugi jeziki.

Slovenski jezik spada v veliko skupino jezikov. Sem spadajo še srbohrvaščina, makedonščina, bolgarščina, ukrajinščina, beloruščina, ruščina, poljščina, češčina, slovaščina in lužiška srščina.

V nadaljevanju slovenščine v Gradisovem vestniku bo snov razdeljena na:

1. zgodovino jezika in pisave — da bi današnji jezik bolje razumeli;
2. glasoslovje — uči pravilne izreke in opozarja na razlike med govorno in pisano besedo
3. oblikoslovje — nas seznaja s funkcijo besednih vrst;
4. skladnja — uči logičnega sklepanja, izražanja in tvorbe stavkov;
5. pravopis — daje trdno osnovo za pravilno pisanje besed in pravilno stavno ločil;
6. slog — navaja, da za vsako sporočilo izbiramo najprimernejše besede, besedne in stavčne zveze;
7. pismena sporočila — to poglavje obravnava ustaljene oblike sporočil.

Namen teh poglavij bo dosežen, če boste s primerno teoretično podlago utrdili svoje znanje za praktično rabo jezika.

Zgodovina jezika

Začetki govora segajo v sivo davnino. Potreba — delo je rodilo govor, ki pa je bil prvotno nerazčlenjen. Stotisočletja so minila, da so se glasovi začeli členiti in počasi so se izoblikovale posamezne besede, ki so imele samo korenine — osnovo, torej brez predpon in pripon.

Primer: brati, na-brati, po-brati, z-brati, u-brati, branje
stava, po-stava, za-stava, u-stava, raz-stava
lov, lov-ec, lov-išče, lov-ski, lov-čev

Z dodajanjem predpon in pripon se je besedni zaklad silno razširil in se še vedno bogati.

Ali znate odgovoriti na vprašanja?

1. Sredstva za medsebojno sporazumevanje so...
2. Glavna značilnost živalske govorice je... in človeške...
3. Kakšen je bil prvotni jezik?
4. Kako človek širi besedni zaklad?
5. Tvorite besede iz korenov:

der- greb- mel- nes-
gor- kol- kor- pij-
pros- vrt- prt- delo-

Indoevropski prajezik

Jeziki, ki jih govorijo narodi od Indijskega do Atlantskega oceana, izvirajo skoraj vsi iz skupnega prajezika, zato ga imenujemo indoevropski jezik. Sorodnost besed je še danes očitna, npr.:

slovensko:	latinsko:	italijansko:
mati	mater	madre
oče	pater	padre
šola	schola	scuola
francosko:	nemško:	angleško:
mère	Mutter	mother
père	Vater	father
école	Schule	school

Sprva je bila indoevropsčina enoten jezik. Po preseljevanju okoli 2. tisočletja pred našim štetjem so jezikovne razlike narasle; razvila so se narečja, iz njih prajeziki in pozneje jeziki. Praslovansčina se je razvila iz indoevropskega prajezika, govorili so ga naši predniki pred 1500 leti v prvotni domovini v Zakarpatju. Slovani so se selili na zahod, vzhod in jug, kar je pospešilo delitev praslovanske v 3 velika narečja, iz katerih so se razvili samostojni slovanski jeziki.

Slovenski jezik se je v 10. stoletju razvil iz praslovanščine.

Odgovorite:

1. Po čem sklepamo o enotnem indoevropskem prajeziku?
2. Poiščite pradomovino Indoevroplecev (Kirgiške stepe nad Kaspijskim morjem)
3. Indoevropske jezikovne družine so:
4. Kaj je pospešilo preseljevanje narodov?
5. Kdaj že govorimo o slovanskem jeziku?
6. Poznate vse slovanske jezike?

Slovenski jezik

Pisana slovenska beseda je ohranjena v redkih zapiskih, zato jih imenujemo spomeniki; to so rokopisi od 10. do 16. stoletja. Od 13. do 18. stoletja so nastajala slovenska narečja, kot so še danes.

Če ste prisluhnili govorici okolice, kamor vas je delo vodilo, ste opazili v našem jeziku razlike. V pismenem izražanju je slovenski jezik enoten, v govorici pa razcepljen na 7 narečnih skupin: koroško, primorsko, rovtarsko, dolensko, gorenjsko, štajersko in panonsko.

Teh 7 narečnih skupin pa se cepi kar na 45 narečij. Vzrokov za toliko narečij je več: zemljepisna razčlenjenost naše dežele, zgodovinski, politični, socialni razvoj; vpliv nemščine, italijanščine, madžarščine in srbohrvaščine; promet, kultura in podobno.

Razlike v narečju so v poudarku besed:

plačáti; pláčati
belíti; béliti

Govor je ponekod hiter, drugod počasen, pojoč, zategnjen. Govor nima ostro začrtanih meja.

Danes narečja izumirajo zaradi industrije in mest, ki družijo ljudi različnih narečnih okolij in so se prisiljeni enotno sporazumevati.

Vprašanja:

1. Iz katerega narečnega področja izhajate?
2. Kje je največ tujk — popačenk in zakaj?
3. Ali govorite narečje domačega kraja?
4. Je prihodnost jezika v enotnosti ali nadaljnji cepitvi? *DA*

Še o racionalizaciji sestankov

Razmišljanja naših sodelavcev

Ze v marčevski številki Gradisovega vestnika smo pod naslovom »Mnenja, ki jih moramo upoštevati«, napisali vrsto kritičnih pripomb o vodenju sestankov.

Tokrat se je oglasil naš sodelavec, V. Damjan, ki o sestankih meni takole:

Citam Gradisov vestnik, pa tudi druge časopise. Zadnjič sem v glasilu Ljubljanske banke zasledil podobno razpravo, ena kot druga sta me spodbudila k razmišljanju.

Po vsej verjetnosti je sestankov preveč, pa tudi vsak sestanek ima svojo ceno (finančno) in če sestanek ni pravilno pripravljen, je tudi drag.

Za sestanek si je torej treba postaviti le dve nalogi: prvo, da bodo sprejete najboljše (oziroma optimalne) odločitve — in drugo, da bo sestanek racionalen. Ti dve nalogi bi se morali videti v poslovniku in na pripravah na vodenje sestanka!

Mogoče je že čas, da bi imel vsak organ upravljanja ali samoupravljanja svoj poslovnik, če gledamo na neracionalno trošenje delovnega časa. Treba je vedeti, da se je zaradi zahtev in narave dela ter potrebe delovnih mest spremenila tudi vrednost časa.

Poslovnik poudarja pravico delavca, da iznese probleme in mnenja, toda žal ne poudarja, da so tudi poslušalci delavci in da imajo tudi oni pravico izbirati, kaj je pametno in zanimivo ter kaj je smiselno v danem trenutku poslušati in kaj ne.

V poslovniku je napisano: organizator sestanka ima iniciativo, da skliče sestanek, da predloži dnevni red in pripravi sestanek. Toda v poslovniku ni ničesar o odgovornosti organizatorja za uspeh sestanka; ni ničesar o odgovornosti tistih, ki ne izvršijo sklepov samoupravnih organov. Sicer se ne bi dogajalo, da se sklep ali odločitev sprejme, vendar se potem ne izvede od kraja.

Tudi samo vodenje sestankov je treba analizirati, da se na naslednje ne bi ponovile enake ali podobne napake!

Udeležence sej ali sestankov lahko razvrstimo v tri skupine:

a) v tiste, ki običajno nič ne govorijo, temveč le pasivno poslušajo,

b) v tiste, ki redko in pazljivo govorijo

c) ter v tiste, ki veliko govorijo in malo povedo (izjeme potrjujejo pravilo — opomba VD). Tudi te lastnosti razpravljavcev je treba predvidevati ter upoštevati.

Na poseben problem pri tem želimo opozoriti zato, da bi v smislu naštetih predlogov in zaključkov našli racionalne metode skrajševanja sestankov, toda tako, da to ne bi negativno vplivalo na kvaliteto odločitev ali sklepov.

Mnenja smo, da se s poslovnikom zelo lahko predvidi načelna obveza o omejitvi trajanja sestankov, kakor je na primer že doslej normalna obveza o določanju dnevnega reda. Poslovnik lahko mnogo pripomore k uspešnosti sestankov tudi s predvidevanjem vrstnega reda govornikov — razpravljavcev (če je prijava obvezna):

a) da najprej govorijo tisti, ki bodo iznesli argumente proti predlogu, b) nato tisti, ki bodo postavljali vprašanja,

c) in nazadnje tisti, ki bodo brnili predlog sklepa.

V tem primeru bi se izognili nepotrebnemu dokazovanju nečesa, kar je jasno dokazano ali obrambi tistega, kar nihče ne napada.

Ravnotako je dobro predvideti in se izogibati (kolikor je le mogoče) ustnih informacij in referatov ali obrazložitev. Le-te so običajno obširne in nepremišljene, ter vedno sigurna podlaga za dolge podaljške pod točko razpno. (Mogoče velja to za poslovne, ne pa za vse samoupravne sestanke — op. V. D.).

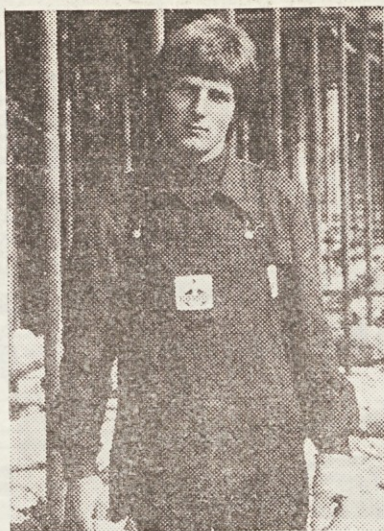
Zelo važno je poudariti še naslednje: organizator mora na sami seji razpolagati s podatki ter informacijami. Podobno je zelo neugodno, kadar udeleženci sestanka čutijo ali slutijo, da se za nekim predlogom skriva neka »tajna«. Ni pošteno, da se od samoupravnega organa zahteva naj se izjasni o stvari, ki ni razčiščena — vse to v smislu znane izreka: »Samo da gre skozi«!

Brez dvoma so sestanki potrebni zaradi samoupravnega dogovarjanja, ravnotako pa ni dvoma, da mnogi trajajo predolgo. Med slednjimi je tudi dovolj takih, ki ne bi izgubili ugleda, če bi jih malo skrajšali!

V. Damjan

Safet Ferizović

Osman Delagić

Rajko Ivić

KAKO DELA V VAŠI TOZD MLADINSKA ORGANIZACIJA?

RAJKO IVIĆ: »Ravno pred kratkim je naša mladinska organizacija sprejela program dela za tekoče leto. V njem smo posvetili posebno pozornost idejnopolitičnem izobraževanju, ki je v zadnjem času stalo kar nekoliko ob strani. V kratkem bomo tako razpravljali o zakonu o združenem delu in spremembah samoupravnih aktov pri nas, ki jih moramo izvesti po sprejetju zakona. Za kasnejše razgovore o našem gospodarjenju v TOZD bomo pripravili nekakšno osnovno pojasnitev jugoslovanskega gospodarjenja po letu 1945, tako da bi lahko razumeli lastno poslovanje v današnjih dneh. Imeli bomo tudi predavanje o zgodovini marksizma, ki bo tistim, ki tega ne poznajo iz šol, marsikaj osvetlilo in pojasnilo.

Med drugimi nalogami za naprej sta tudi dve delovni akciji na naših grabiščih. Pri teh akcijah upamo, da bomo dobili tudi nekaj finančnih sredstev, ki jih bomo kasneje uporabili za ekskurzije v Soštanj, Krško in mogoče še kam.

daž, ko delam na gradbišču, imamo malo več prostega časa. Kadar sem v domu, berem ali pa igram šah, pred tedni pa sem se vpisal v avto-šolo in z njo mi je bil hitro zapolnjen popoldan. Priprava na voziški izpit mi je v veliko veselje in tako v zadnjem času največ ur presedim ob reševanju testov in ponavljanju že naučenega.

ALI V VAŠI TOZD SKRBIJO ZA REŠEVANJE STANOVANJSKIH PROBLEMOV?

EJUB VELIĆ: »Kolikor vem, kar dobro skrbijo za reševanje tega problema. Sam stanujem v samskem domu, kjer ni slabo. Družino imam na svojem domu in zaenkrat tako še nekako gre, težko pa je, ker smo ločeni. Na take razmere smo se že kar navadili, čeprav bi videl raje, da bi bilo drugače. V Gradisu mislim ostati tudi še naprej, zato bom najbrž enkrat temeljito premislil in se mogoče odločil tudi zaprositi za družinsko stanovanje. Ampak kaj, ko nas je takih precej in ne vem, če bi mi ugodili.«

Ejub Velić

plačalo šolnino ali kako drugače olajšalo učenje, pa ni nič in tako sem moral ves svoj letni dopust že v teh mesecih porabiti, da sem lahko malo prej odhajal vsak dan z dela in za opravljanje izpitov.

Naši delavci so pred praznikom povedali

Tudi športa ne zanemarjamo. Sodelujemo pri Gradisovih športnih igrah, udeležujemo pa se tudi športnih tekmovanj v TRIM ligi ter tekmujemo z mladinci drugih gradbenih podjetij.

KAKO PREŽIVITE ČAS, KO ZAKLJUČITE DELA NA GRADBIŠČU?

JOSIP PENDIĆ: »Ko sem hodil v šolo, sem se popoldne učil ali pa ukvarjal s kakšnim športom. Se-

ALI JE V GRADISU DOBRO ORGANIZIRANO IZOBRAŽEVANJE?

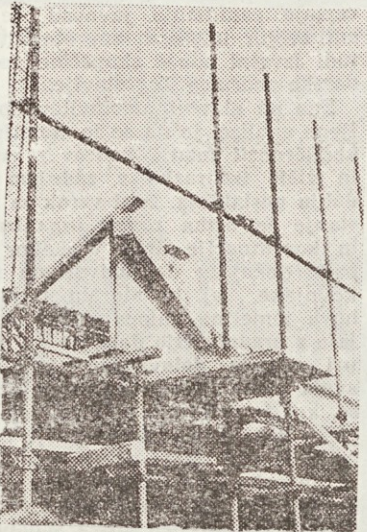
OSMAN DELAGIĆ: »Mislim, da je — le priden moraš biti. H Gradisu sem prišel iz Tuzle kot delavec. Ker se mi je ponudila priložnost in ker me pravzaprav ta poklic veseli, sem se priučil za tesarja. Vem, da so tečaji za kvalificirane tesarje in rad bi tudi te opravil. Prav je, da se tudi nam na samem delovnem mestu omogoči nadaljnje izobraževanje, saj nismo vsi imeli možnosti hoditi v šolo. No, v Gradisu sem komaj tretje leto in ker mislim ostati tudi naprej tu, bom najbrž »prilezel«! tudi do kvalifikacije.«

ZA KAJ BOSTE NAMENILI REGRES ZA LETNI DOPUST?

ARIF KADIRIĆ: »Letos delam pravzaprav prvo leto kot kvalificirani zidar in torej prvo leto s pravo plačo. Denarja tako ni nič preveč in regres bom shranil, na dopust bom šel k staršem. Mogoče bom kasnejša leta skočil tudi malo v naše počitniške domove, zaenkrat pa še ne.«

KJE BOSTE PREŽIVILI DOPUST?

JOVO GRAHOVEC: »V Gradisu sem prišel kot učenec, danes pa sem tesar. Ker bi rad še kaj dosegel, sem se vpisal v delovodsko šolo. Želel sem, da bi mi podjetje

Jovo Grahovec

Nezir Doberdolani

Josip Pendić

Arif Kadić

Družbena samozaščita — Kaj je to?

Začne se z vici...

Ko razpravljamo in razmišljamo o družbeni samozaščiti, se moramo najprej zavedati dejstva, da je čas, v katerem živimo, le navidezen mir. Nasprotniki miru, politike neuvrčenosti in socialističnega samoupravljanja si na vse kriplje prizadevajo razrahljati našo enotnost in omajati trdnost naših vrst.

Po stari navadi se sovražna dejavnost najpogostejše začenja pri »nedolžnih«! civilih, ki jim tudi sami prisluhnemo v gostilni ali intimni družbi, in se — prek valov te ali one tuje radijske postaje in strani do socialistične in samoupravne Jugoslavije sovražno razpoložene tiska končuje celo s poskusi sabotaž ali diverzij.

Zivimo torej v nemirnem času? Da. A kljub temu brez kakršnihkoli težav ugotavljamo, da je stanje v naši državi normalno. Normalno je predvsem zaradi tega, ker za varnost naše skupnosti, za nedotakljivost naše ljudske revolucije — vsak v svojem okolju in vsi skupaj — skrbijo naši delovni ljudje. Gre za vrednote, ki so slehernega našega državljana in naše ljudstvo v celoti spremenile v obrambno silo — v trdno jamstvo za nedotakljivost našega ozemlja in varnost našega socialističnega in samoupravnega sistema.

Gre torej za množično budnost, ki iz dneva v dan narašča, čeravno se moč sovražnika — ob vsakem zmagovalnem koraku naše revolucije — občutno manjša. A kljub temu bi veljalo še enkrat poudariti, da ta pisani sovražnik ne sedi prekrizanih roka. Tako ali drugače nas skuša cvirati na naši jasno začrtani poti ter ustvariti ali vsaj zavreti tokove našega samoupravljanja.

Sovražnik nenehno spreminja oblike svoje dejavnosti, cilja pa ne spremeni. Zato je krepitev družbene samozaščite, katere nosilec smo po-

samezniki in vsi skupaj. pravzaprav del našega vsakdanjika. Nič nas torej ne sme presenetiti, saj smo na svoji dosedanj poti nešteto, tokrat dokazali, da smo pripravljene pravčasno preprečiti in spoznati namene in cilje prenekaterega »vražnika«. Naučili smo se tudi vrednotiti in čuvati družbeno imovino in v pravem času stopiti na prste tej ali oni družbeno škodljivi dejavnosti, katere nosilec so posamezniki ali skupine, ker se dobro zavedamo, da so tako politični kot tudi gospodarski škodljivci samo podaljšana roka in pomočnik sovražniku, ena od oblik njegove dejavnosti.

B. Jakovljević
TRIBUNA 3.

Brez besed

Blok 70 v Novem Beogradu — projekti in izgradnja beograjski Komgrap; naselje ima 4500 stanovanj in je bilo dograjeno 1976; Komgrap je po vojni v Beogradu zgradil 80.000 stanovanj

Dva velika med seboj

Gradis je — po nepopolnih podatkih — še vedno največji v Jugoslaviji. Gradis je relativno — v primerjavi z drugimi — zelo uspešna organizacija.

V letu 1975 je postal Gradis največja gradbena delovna organizacija v Jugoslaviji in sicer po kriteriju ustvarjenega celotnega dohodka. Seveda nas zanima, kakšno je stanje za leto 1976. Uradni podatki bodo znani kasneje, zato pogledajmo nekaj primerjalnih podatkov z drugim največjim gradbenim podjetjem v Jugoslaviji, Komgrapom iz Beograda.

Podatki so v milijonih dinarjev

Sestavina	1975		1976		Indeks	
	Komgrap	Gradis	Komgrap	Gradis	Komgrap	Gradis
Celotni dohodek	3.127	3.374	3.228	3.859	103	114
Družbeni proizvod	633	863	755	1.039	119	120
Amortizacija	38	74	51	97	133	132
Dohodek	595	783	704	942	118	119
Obveznosti	98	130	138	194	141	149
Osebnj. doh. in prej.	432	455	499	537	116	118
Ostanek dohodka	65	204	67	211	103	103
Število zaposlenih	8.468	6.643	8.200	6.852	97	103
Dohodek na zaposl.	0,070	0,119	0,086	0,137	122	116
OD in OP na zaposl.	0,051	0,068	0,061	0,078	119	115
Ostanek dohodka v OD v %	2,1	6,0	2,1	5,5		
Delitev OD in OP: ost. doh.	87 : 13	69 : 31	88 : 12	72 : 28		

Po celotnem dohodku je Gradis leta 1975 prešel Komgrap za 8 %, lani pa že za 20 %. Družbeni proizvod je bil v Gradisu leta 1975 višji za 36 %, lani pa za 38 %.

Ekonomičnost, izražena z razmerjem med družbenim proizvodom in celotnim dohodkom je znašala leta 1975 v Komgrapu 0,20, v Gradisu pa 0,26, leto kasneje pa 0,23 oziroma 0,27. To pomeni, da je ekonomičnost nekaj boljša v Gradisu in da se je leta 1976 v obeh kolektivih povečala.

Amortizacija je v Komgrapu skoraj za polovico nižja kot v Gradisu. Delno je razlog v malenkostno višji mehanopremljenosti Gradisa, predvsem pa v amortizacijskih stopnjah. V Komgrapu na primer so imeli lani samo 2 % pospešene amortizacije, v Gradisu pa 36 %. Zategadelj ostaja Komgrapu manj sredstev za reprodukcijo. Amortizacija in ostanek dohodka skupaj sta predstavljala in v celotnem dohodku delež 3,7 odstotka v Komgrapu, oziroma 8,0 odstotka v Gradisu.

Zanimivo je, da so obveznosti visoke tudi v Komgrapu in da imajo tudi nadpovprečen porast, vendar vseeno nižji kot v Gradisu. Delež obveznosti v dohodku je znašal lani v Komgrapu 19,6 %, v Gradisu pa 20,6 %. Sicer pa so obveznosti po znesku v Gradisu za 56 milijonov, to je za več kot 40 % višje kot v Komgrapu.

Delež osebnih dohodkov in prejemkov je znašal v Komgrapu 71 %, v Gradisu pa 57 %; to je občutno manj, čeravno so bili OD in OP na zaposlenega v Gradisu za 28 % višji!

Gradis ima ob tem 1350 manj delavcev in precej, to je za 59 % višjo produktivnost — merjeno z doseženim dohodkom na zaposlenega.

KOMGRAP V SESTAVLJENO ORGANIZACIJO ZDRUŽENEGA DELA

Temeljne organizacije združenega dela »Komgrap« projekt, Transport in stroji za izkop, gradbena mehanizacija, gradbena operativna, železokrivnica, tovarna Standard Beton, obrtniško zaključna dela in gradbeno ključavničarstvo združevala v delovno organizacijo, projektiranje in proizvodnja gradbenih objektov. Le-ta pa v sestavljeno organizacijo združenega dela.

Gradjevinski kombinat »Komgrap«, Beograd, ki združuje 8 delovnih organizacij in sicer:

- Projektiranje in proizvodnja gradbenih objektov,
- proizvodnja, prodaja in montaža elementov in porolit plošče — tovarna Hijevo,
- proizvodnja in ugrajevanja gipsa, malte in materiala na bazi sintetičnih smol — tovarna Dinara
- proizvodnja opeke in opečnih izdelkov Beograd,
- industrija gradbene keramike — Keramika,
- Komgrap promet,
- družbeni standard in gostinstvo,
- lesna industrija — Beograd.

Ob podpisu samoupravnega sporazuma so se podpisnice sporazumele za vrsto skupnih nalog kot so:

1. Organiziranje kombinata, ki bi zagotavljal stalno povečevanje produktivnosti, ekonomičnosti in rentabilnosti, izpolnjevanje in organiziranje dela in samoupravljanja kot zadovoljevanje družbenih potreb;
2. Samoupravno planiranje in dolgoročno načrtovanje razvoja sestavljene organizacije;
3. Izgradnje tehnološko ekonomskega optima za uresničevanje skupnega plana.
4. Skupno raziskovanje potreb tržišča z namenom pridobiti skladno in polno zaposlovanje vseh kapacitet kot so projektiranje in izgradnja investicijskih objektov pa tudi v proizvodnji gradbenega materiala.
5. Skupno financiranje programa v korist kombinata kot celine, v skladu s sprejetim političnim razvojem;
6. Razvijanje poslovnega in proizvodno tehničnega sodelovanja z domačimi in tujimi poslovnimi partnerji;
7. Usklajevanje in razvijanje predmetov poslovanja;
8. Usklajevanje kadrovske politike planiranja in usklajevanja kadrov preko uresničevanja skupno sprejetih kriterijev kadrovske politike in izobraževanja;
9. Skupno koriščenje sredstev za pripravo poslovnih informacij;
10. Skupno izdajanje časopisa Komgrap in drugih oblik informiranja;
11. Skrb za razvoj močne ekonomske organizacije, odprte za vse subjekte, ki pokažejo voljo za uresničevanje postavljenih ciljev;
12. Nadaljnji razvoj socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v kombinatu.

Kako bomo letovali

Čas poletnih letovanj in koriščenja rednih letnih dopustov se nam hitro približuje.

Z namenom zagotoviti organiziran odmor članom kolektiva in njihovim družinam se je sestel odbor za standard in rekreacijo na svoji redni seji že v mesecu marcu.

Sprejeti so bili sklepi v zvezi z razpisom sezone letovanj v počitniških domovih Gradis, podani predlogi cen za dnevni penzion, obravnavana je bila problematika kadrov zaposlenih v počitniških domovih ter urejenost in opremljenost domov za sezono 1977.

Sklenjeno je bilo, da se sezona v počitniških domovih Gradis prične z 10. junijem in predvidoma traja do 18. septembra 1977. Redne izmene gostov se bodo vršile 10-dnevno. Navedeno velja za počitniške domove Poreč in Ankarano, medtem ko posluje počitniški dom na Pohorju preko celega leta.

Predlog cene dnevnemu penzionu je bil podan v višini 90.— din dnevno za odrasle osebe in 60.— dinarjev dnevno za otroke do vključno 7. leta starosti.

Kadrovsko-socialna služba je dobila nalogo, da o navedenem obvesti vse člane TOZD in skupnih služb v roku do 10. marca 1977. Rok za prijave je bil podan do 25. marca 1977.

Prispele prijave članov kolektiva iz vseh TOZD in skupnih služb je obravnaval odbor za standard in rekreacijo na svoji redni seji dne 13. aprila 1977.

Ugotovljeno je bilo, da je za letovanje v počitniških domovih Gradisa prispele 465 prijav s 1270 odraslimi osebami in 256 otroci do 7. leta starosti. Od navedenih prijav je 168 prijav (459 odraslih, 84 otrok) za počitniški dom Ankarano, 279 prijav (768 odraslih, 160 otrok) za Poreč in 18 prijav (43 odraslih, 12 otrok) za počitniški dom na Pohorju.

Glede na razpoložljive kapacitete počitniških domov bi bilo možno ugoditi vsem vlogam, če bi bile terminsko enakomerno razporejene.

Tako pa je iz prijav razvidno, da večina želi koristiti usluge naših počitniških domov v času glavne sezone, to je v izmenah meseca julija in prvi polovici avgusta.

Navedeno predstavlja problem pri razporeditvi gostov za letovanje v počitniških domovih Gradisa.

Po obstoječih kriterijih je odbor za standard in rekreacijo pri razporeditvi dal prednost družinam s šoloobveznimi otroci. Upoštevalo pa se je tudi plan dopustov, delovno mesto, socialne in zdravstvene indikacije.

Vsem onim, katerim se glede na razpoložljive kapacitete ni moglo ugoditi v želenih datumih, se je pisмено ponudilo preostale proste termine s tem, da se jim skuša ugoditi v želenih izmenah v slučaju sprememb in odjav že razporejenih družin. Preostale proste kapacitete v mesecih junij, koncem avgusta in v začetku septembra se po sklepu odbora ponudi v koriščenje zunanjim interesentom.

Kakor je razvidno iz zgoraj navedenega je interes članov kolektiva za organiziran letni odhiti v lastnih počitniških domovih iz leta v leto v porastu. Glede na želje po koriščenju v glavni poletni sezoni bo potrebno vplivati na interese in način planiranja koriščenja rednega letnega dopusta. Poleg tega pa bo potrebno zagotoviti dodatne kapacitete in razširitev že obstoječih, kar predvideva tudi program razvoja do leta 1980. In kaj smo uspeli pridobiti za letošnjo sezono? V počitniškem domu Poreč se razen nujnih vzdrževalnih del ni zgodilo nič novega. Kapaciteta in urejenost počitniškega doma ostane na nivoju preteklih let. Želimo si le to, da nam bo glede na politiko občinske skupščine Poreč omogočeno koristiti dom tudi v bodoče.

Počitniški dom v Ankaranu pridobi v bližnji sezoni 11 ležišč v novo zgrajeni hišici istega tipa kot so obstoječe. Hišico bomo poimenovali »Krško« po trenutno največjem gradbišču, kjer so angažirani naši delavci. Poleg te pridobitve je preurejena tudi ostala tako, da bo gostom na razpolago večji plato ob morju in s tem boljši pristop kopalcem do morja.

Za pridobitev novih kapacitet pa se je po sklepu delavskega sveta podjetja pristopilo k sklenitvi pogodbe za nakup zemljišča pri Biogradu na moru in gradnjo novega počitniškega doma s predvideno kapaciteto 120 ležišč z ustreznimi ostalimi prostori in bazenom.

Želja nas vseh bi bila, da si s pospešeno akcijo zagotovimo nove kapacitete že v prihodnji sezoni.

N. J.

Strokovni kadri Stopnja izkoriščenosti njihovega znanja

Na seminarjih v Portorožu je bilo v posebnem vprašalniku, ki so ga udeleženci seminarja izpolnili, tudi vprašanje o izkoriščenosti strokovnega znanja in delovnega časa.

Anketa je pokazala, da je znanje izkoriščeno povprečno 60 %, delovni čas pa povprečno 70 %. Te številke sicer še niso porazne, so pa vredne razmišljanja. Ker naša anketa sovpada z rezultati ankete gospodarske zbornice (objavljeno v Gospodarskem vestniku), bom podal nekaj misli o rezultatih obeh anket.

»Prvi vzrok slabe izkoriščenosti znanja kreativnih kadrov v gospodarstvu je, kot je pokazala analiza, nizka raven organizacije in koordinacije dela v OZD. Zato bi se morali strokovnjaki več ukvarjati z vprašanji organizacije dela, ne zgolj z ozkim strokovnimi opravili.

Analizo o stopnji izkoriščenosti znanja kadrov z visoko in višjo izobrazbo v združenem delu, ki je že konec lanskega leta zbudila precejšnje zanimanje javnosti, je na eni svojih letošnjih sej obravnaval tudi izvršni odbor skupščine gospodarske zbornice Jugoslavije.

Ena od glavnih ugotovitev opravljene analize, je da se je stopnja izkoriščenosti znanja kadrov z visoko in višjo izobrazbo v zadnjem obdobju poslabšala. Prvi vzrok za tako stanje je nizka raven organizacije in koordinacije dela. Vsekakor odpade dokajšen del krivde na strokovnjake, saj bi morala biti njihova temeljna naloga da se ukvarjajo z organizacijo dela, ne pa da se pri svojem delovanju zabujajo v svoja ozka strokovna znanja, kar se, kot je pokazala analiza, zelo pogosto dogaja. Že ta analiza je pokazala, še več pa bi o tem lahko povedla neka natančnejša raziskava — da manjka strokovnjakom v združenem delu potreben obseg sodobnega znanja s področja organizacije znanosti, kakor tudi poslovanja v celoti. Ti izsledki dalje kažejo, da bi naši ekonomisti in pravniki morali veliko več vedeti o stvareh s področja tehnike in tehnologije — inženirji pa bi morali več vedeti o ekonomiji in pravu. Vsi skupaj, eko-

nomisti, pravniki in inženirji pa bi potrebovali več psihosociološkega znanja in znanja iz sodobnih znanosti o razvoju. Vse to bi naposled morali nujno upoštevati pri nadaljnjem izpeljavanju programske reforme izobraževalnega sistema.

Prvi element, ki opredeljuje nizko stopnjo izkoriščenosti znanja strokovnjakov, je neskladje med sistematizacijo delovnih mest in stvarno zasedbo takih delovnih mest s kadri. Pri višji izobrazbi znaša stopnja te neusklajenosti 15 %, pri visoki pa 6 % kar vsekakor pomeni eno od rezerv za boljše izkoriščanje znanja. V vzorcu, ki ga je zajemala analiza, znaša poprečna stopnja izkoriščenosti po času približno 5 tisoč ljudi, z visoko in višjo izobrazbo 71 %, (Gradis 65 %).

Ko je izvršni odbor gospodarske zbornice Jugoslavije obravnaval to analizo, je med drugim sodil, da bi morala ustrezna telesa v zbornici delo na tej analizi razširiti še na vrsto drugih vprašanj, tako da bi zagotovili čimbolj kompleksno in koordinirano raziskavo v vseh zborničnih organih in v drugih zainteresiranih organizacijah. Pri tem delu naj bi se vsestransko udeleževale tudi republike in pokrajinske zbornice. Pri nadaljnjem delu bi bilo med drugim potrebno:

- izdelati in zagotoviti izvedbo enotnega programa za funkcionalno usposabljanje poslovnih organov,
- natančno analitično in metodološko posneti stanje strukture in opreme dela kot podlago za boljše sistematizacijo delovnih mest,

— da o delitvi dela skrbijo tudi za specializacijo in razvijanje optimalnih kapacitet za proizvodnjo in opravljanje uslug,

— da je izključeno vsako neracionalno poslovanje,

— da v največji meri uporabijo vse proizvodne in obrtniške zmogljivosti,

— da ne sprejmejo organizacijske ali tehnične rešitve, ki so v nasprotju z osnovno organizacijo in tehnološkim postopkom ali z razvojnimi cilji kombinata kot celote.

Ker se tudi mi pripravljamo na združevanje v okviru GAST, bomo o integracijskih programih še pisali. Pa tudi zato, ker nas s Komgrapom vežejo še druge prijateljske vezl.

— analizirati vzroke, zakaj kljub močno povečanemu celotnemu obsegu strokovnih znanj — pada produktivnost dela,

— raziskati ekonomske učinke izkoriščanja strokovnih znanj oziroma ekonomske posledice nizke stopnje izkoriščanja teh znanj,

— izdelati splošno analizo stanja pri nagrajevanju strokovnjakov (ne samo novatorjev, izumiteljev in racionalizatorjev).

Ravno zadnja od opisanih nalog pa je bila v zadnjem času tudi predmet obširnih obravnav na sindikatu in na Gospodarski zbornici Slovenije, predvsem v zvezi z opredelitvijo njenih konkretnih nalog v procesu izvajanja bodočega novega načina sporazumevanja in dogovarjanja o razporejanju in delitvi osebnih dohodkov in dohodkov. Med drugim je tudi analiza o stopnji izkoriščenosti znanja kadrov v gospodarstvu pokazala, da je pomemben razlog za poslabšanje stanja na tem področju — neustrezno nagrajevanje po delu. Kar zadeva aktivnost slovenske zbornice, je njena naloga, kot je bilo ugotovljeno na eni izmed sej predsedstva, zlasti ta, da obdela merila za uspešnost dela oziroma merila za nagrajevanje kreativnih kadrov v organizacijah združenega dela (v zvezi s tem so na zbornici že pripravili delovno gradivo — »Stimulativni sistem delitve osebnih dohodkov in predlog oblik dela GZS prioblikovanju meril pri uspešnosti dela«). To gradivo med drugim opozarja, da bo treba prelomiti z miselnostjo, da dela režijskega in vodstvenega kadra ni mogoče meriti in ocenjevati. V nekaterih OZD so že uporabili metode ocenjevanja uspešnosti posameznika ali skupine delavcev, ki opravljajo posamezne poslovne funkcije. Zato bo treba v vseh podjetjih spodbuditi pripravljenost za dosledno uvedbo in uveljavitev takih strokovnih metod za ocenjevanje.

Mi smo v letu 1976 sicer sprejeli samoupravne sporazume o delitvi osebnih dohodkov po del. učinku za razna strokovna dela, izoblikovali smo tudi nekaj meril za ugotavljanje delovne uspešnosti (delovnega prispevka) posameznih vrst strokovnih delavcev, vendar pa lahko ugotavljamo, da nismo uspeli doseči tisto, kar smo hoteli — večjo produktivnost dela.

Izgleda, da smo se vse preveč posvetili merjenju količine dela, manj kakovosti, še najmanj pa rezultatom, ki naj bi jih opravljeno delo pokazalo. Ko bomo do konca tega leta in to moramo, izoblikovali merila za udeležbo delavca pri delitvi sredstev za osebne dohodke, naj nam bo ta prispevek stalno v mislih.

Vinko Koleto, dipl. oec.

S P O KOTIČEK

Prve lastovke v našem koticu

Nekateri naši fantje so že dejali, da je dopisni kotic SPO namenjen vsem, ne samo enemu.

Sporazumno z uredništvom Gradisovega vestnika in našo informacijsko skupino za obveščanje smo pripravili ta kotic, v katerem bi objavljali svoje prispevke vsi naši delavci, ne samo eden ali dva. Drugi namen pa je tudi ta, da so prispevki oziroma članki na enem mestu, tako da se lažje najde in ve, da so od naših delavcev. Do sedaj je bil naš kotic premalo izkoriščen, zato bi ga bilo potrebno popestriti. Vi, ki ste na raznih terenih in področjih naše republike, dnevno doživljate nekaj novega, dnevno nastaja potreba po informacijah, zato pišite tudi vi. Pišite vaše doživljaje, vesele in žalostne, opišite kraj, kjer delate, ljudi, ki tam živijo, šale, anekdote. Pismeno vprašajte svoje delegate z raznih področij, naj vam odgovorijo pismeno prek kotic. Postavljeno vprašanje ne bo odgovor samo za tistega, ki vprašuje, ampak bo še za mnoge druge. Ne bojte se napisati in ne imejte predsodkov o slovničnih napakah, izražanju in podobno.

Korajžno papir in svinčnik v roke, pričakujemo vaše prispevke tudi v obliki kritike, ki pa mora temeljiti na resničnosti. Zaželeno so tudi fotografije, da bi popestrile vaše članke.

Še nekaj o anonimnem pisarjenju

Popolnoma se strinjam s tov. Viltušnikom, ki javno obravnava anonimno pisarjenje, da se s takim načinom obveščanja katerega koli neha. Priznati moramo, da se dogajajo napake, sicer nenamerne ampak zaradi preobremenjenosti gotovih ljudi, ki pokličejo ali po funkciji opravljajo svoje delo.

Imamo veliko število raznih komisij, ki so izvoljene kot samoupravni organ z nalogo, da opravljajo delo na različnih področjih. Na te komisije ali njihove člane se lahko vedno obračajo vsi delavci s svojimi problemi. Tukaj so tudi delegati DS, sindikat in končno tudi tehnični kader. Iz gornjega je razvidno, da imamo velike možnosti reševati spornosti, ki se pojavljajo. Kot najlepša priložnost pa so že zbori, kjer je možnost v obliki dogovarjanja rešiti pošteno in cloveško še tak problem.

Smatram, da ni nobena potreba po anonimnosti, naj se anonimniki skorajžijo in javno povedo in pokažejo na probleme, pripravljeni smo prevzeti vso upravičeno kritiko.

V sestavku je omenjeno, da pristojni v TOZD SPO taka anonimna pisma upoštevajo. Sem član mnogih komisij samoupravnih organov, lahko potrdim, da nobena od komisij ni obravnavala nepodpisane pritožbe ali vloge, moram pa reči, da so bili zelo redki primeri došli takih vlog ali pisem.

Kolikor taka nepodpisana pisma še prihajajo na druge naslove, nam ni znano, vendar pa upamo, da bodo romala v koš in se napisana vsebina ne bo uperjala na posameznika ali skupino. Pametni in zdrav razum bo opravil z anonimnostjo.

Velika aktivnost mladih

Po nekajletnem mrtvilu med našimi mladinci je le končno uspelo formirati svoje vrste. Izvolili so vodstvo mladinske organizacije. Delo so razdelili po posameznih področjih. Sklicali so se stanke tudi v Mariboru in Forminu, kjer je večje število mladih delavcev. Dogovarjajo se za delo, ki je pred njimi. Delo oziroma naloge bodo opravili le z dobro organizacijo in dogovarjanjem. Z ozirom na specifičnost naše enote bo delo razmeroma oteženo, ker so raztreseni po raznih gradbiščih.

Pri takem poletu mladih nas starejše tudi obvezuje dolžnost, da jim pomagamo v raznih organizacijah njihovega dela, posebno zato, ker je naša dejavnost tako pestra.

Torej vso priznanje aktivnosti mladih, da bodo vzvalovili monotonost in popestrili življenje na raznih področjih.

Naši fantje v Črnogorskem primorju

Naša gradbena enota TOZD Koper je prevzela izgradnjo pristanišča v Baru. Jasno je, da pri tem delu mora sodelovati tudi mehanizacija. Mehanizacija je bila razmeroma pestra, vendar ne številna. Pri tem delu so sodelovala avtodvigala, nakladači, kompresorji, kamioni in avtomešalci. Glavna dela s temi stroji so trajala le dva dobra meseca in se je del te mehanizacije že vrnil. Več časa bodo zaposlena avtodvigala in avtomešalci.

Torej to je trenutno najbolj oddaljeno naše gradbišče. Dostava nekaterih strojev, delovnih naprav in posebnega materiala je bila z ladjo, le del je bil poslan po cesti.

Naši fantje so se hitro znašli s pomočjo njihovega vodja tov. Pečovnika, ki je bil koordinator dela. Na tem delu so bile pridobljene nove izkušnje, ki se bodo lahko koristno uporabljale na domačih gradbiščih. Videli so več znamenitih črnogorskih krajev, ki se ponašajo z bogato zgodovinsko preteklostjo.

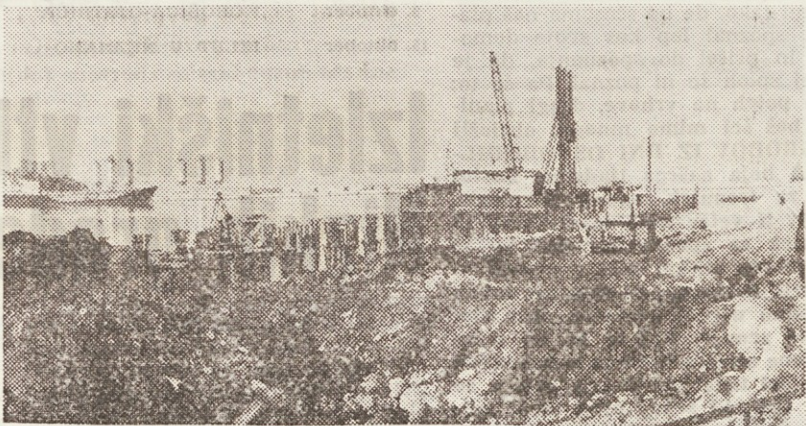
Skupina naših strojnikov v Baru. Od leve proti desni: Uršič, Sklepič, Perič, Bchrem, Pečovnik, Kranjčec, Segar

Zbudi se no že vendar, da ti čestitam za praznik dela!

Stari Bar — tržnica

Izgradnja pomola v Baru. V ozadju naše avtodvigalo pri delu

Blaž Sklepič in Karlo Zimšek na gradbišču v Baru

Kazni v samoup- ravljanju

Za gospodarske prestopke in prekrške v poslovanju organizacije združenega dela in v sistemu samoupravljanja osnutek zakona o združenem delu predvideva stroge kazni. Za gospodarske prestopke so kazni tudi do milijon din, za prekrške pa do 50.000.— din.

Z denarno kaznijo do milijon din se kaznuje organizacijo združenega dela, če opravlja dejavnost, ki zavira svobodno gibanje in združevanje dela in sredstev ter svobodno delitev dela. Enaka kazen je predvidena tudi za tiste, ki ustvarjajo monopolski položaj, neenakopravne odnose v poslovanju ali razdiranju drugih ekonomskih in samoupravnih odnosov.

Kazen nad milijon din je predvidena za osnovne organizacije združenega dela, ki skupni dohodek ne razporedi v celoti na vse osnovne organizacije, katere so sodelovale v njegovem ustvarjanju, če ne formira rezervna sredstva, če rezervna sredstva koristi protizakonito, če iz ustvarjenega čistega dohodka prvenstveno ne izdvoji sredstev za osebne dohodke itd. Za prekrške je predvidena kazen do 300.000.— din za odgovorne delavce osnovne organizacije.

Denarna kazen 50.000.— din se predvideva za organizacije združenega dela, če brez soglasnosti delavcev osnovnih organizacij oziroma delovnih organizacij izključi osnovno organizacijo, ki opravlja skupne posle, če se organizacija združenega dela bavi z dejavnostjo, ki ni vpisana v sodni register in podobno. V tem primeru je predpisana kazen 20.000.— din tudi za odgovorne delavce organizacije združenega dela.

Osnutek zakona o združenem delu predvideva obveznost organizacij združenega dela, druge samoupravne organizacije ali skupnosti, da najmanj enkrat polletno obvestijo delavce v osnovni organizaciji o rezultatih koriščenja družbenih sredstev. Če to ne naredi se organizacija združenega dela kaznuje z denarno kaznijo do 50.000.— din, odgovornega delavca pa do 10.000.— dinarjev.

Denarno kazen do 50.000.— din plača organizacija združenega dela, če podaljša delovni čas, ki ni v skladu z zakonom o združenem delu, če ne zagotovi časa za odmor v delovnem času, nadalje letni odmor, odsotnost, posebno zaščito žena, mladine, invalidov, kot tudi druge pravice, s katerimi se zagotovi njihova socialna zaščita na delu. Taka kazen je predvidena za organizacijo združenega dela, če ne upošteva pravice delavca, da se vrne na delo, če je prekinil delovno razmerje zaradi odsluženja vojnega roka, če je prestavljen na delo v inozemstvo, ali če je izbran ali imenovan za javno funkcijo.

Za prekrške, s katerimi se kaznuje z denarno kaznijo do 50.000.— din, se smatra tudi neobveščenos občine o promestitvi sedeža organizacije združenega dela, imenovanje izvršilnih organov brez razpisa, predsednika ali člana kolegija in podobno.

Kazni do 50.000.— din se predvidevajo tudi za osnovne organizacije združenega dela in do 10.000.— din za odgovorne osebe, če ne sprovede obračunavanja skupnega dohodka v določenih rokih, če rezultate poslovanja ne prikazuje tako, da delavci in organi upravljanja lahko o njih razpravljajo, če akontacijo osebne dohodka izplačuje za čas, ki je daljši od mesec dni itd.

Prekršek, ki se kaznuje s 30.000.— din organizacijo združenega dela, je sklepanje delovnega razmerja z osebami, ki ne izpolnjujejo predpisane zahteve, če delavcem odredijo dela, ki ne odgovarjajo njihovi strokovni izobrazbi, če se krši javnost postopka samoupravnega sporazumevanja ali družbenega dogovarjanja, če ne dostavijo potrebnih podatkov nadzornemu organu itd.

Na koncu je potrebno povedati, da osnutek zakona predvideva denarne kazni tako za izvršilne poslovodne organe, kot tudi za posamezne delavce.

Planinsko društvo Gradis v polnem razmahu

Za začetek zahtevna, toda lepa naloga

Za nami so prvi, precej okorni, a pogumni koraki mladega planinskega društva, katerega člani so si zadali težko, a hvaležno nalogo — približati našemu delavcu bogastvo naše lepe slovenske zemlje.

Brez pretiravanja lahko trdimo, da je med nami le malo takih, ki so s svojo rodno zemljo, z lepo slovensko zemljo, že vzpostavili neposreden stik in ta sedaj bogati njihovo srečo vedno bolj in bolj, ko jim odpira zastore, ki bi morda ostali za vedno zagrneni. Za vsakim takim zastorom zagleda planinec svet, ki ga dotedaj ni slutil. Neposrednost govornice narave je tako močna in lepa, da je nikdar več nočeš in ne moreš pozabiti, ko si se je enkrat naučil. Zato tako zdrav vpliv narave na človeka, ki se ji je dovolj približal, da že čuti njeno dihanje v žuborenju potokov, v šelestenju listja jesenskih gozdov, v pesmi blagih ali pa burnih vetrov v višavah.

Vsekakor je ena naših osnovnih nalog, pomagati našemu človeku, da zopet najde stik s svojo pramaterjo naravo, ki ga je v dirki sodobne civilizacije morda že izgubil. Skušali bomo na razne načine doseči ta prav gotovo težko dosegljivi cilj. Treba je vedeti namreč, da ni dovolj biti več hoje po naših najvišjih vrhovih, pobirati žige v kočah in ponášati se s polnim klobukom značih naših najbolj znanih gorskih postojank. Tudi ni dovolj vsako leto enkrat zapoditi se v strmine našega očaka Triglava, jih vese zasopel z razbijajočim srcem, vrtoglavico in kupom drugih nevednosti vendarle premagati in priti na vrh te lepe gore, na njej napraviti nekaj »reklamnih« posnetkov, nato pa vse leto preležati doma v postelji poln samozadovoljstva nad veliko zmagom.

Pravzaprav je to zelo žalostna slika »planinca«, če mu sploh lahko tako rečemo. Lahko bi rekli, da so narava in njene lepote mimo tega »fanatika gore« šle popolnoma neopaženo. Vse kar je pridobil, je bilo nekaj žigov in fotografij, za katere pa ga ne veže nič.

Mi bomo krenili po drugi poti. Nikamor se nam ne bo preveč mudilo. Vzeli si bomo čas in poskušali uživati v naravnih lepotah, ki jih je naša slovenska zemlja tako zelo bogata.

Dragi bodoči planinci! Še preden stopiš v naše vrste, vedi, da je vsak cvet, vsako drevo, posušeno ali živo, vsak potoček, vsak odsev sončnih žarkov od orjaških prepadnih sten, govorica narave, ki ji moraš prisluhniti in bogato boš nagrajen!

Prav lepa je tudi navada nekaterih planincev, da pišejo s svojih potov po gorah dnevnike. Vanje mnogi ne pišejo le skopih statističnih podatkov, ampak tudi svoja osebna opažanja, ki so dokaz, kako se je planinec že uspel približati tej svoji ljubeči pramateri. Pozneje, ko boš prebiral te zapiske, ti bo to marsikdaj v zadovoljstvo, vedno znova boš pri prebiranju spominov na gorsko doživetje spoznal, da je tvoje življenje postalo od tedaj, ko si šel na prvi izlet v naravo, mnogo, mnogo bogatejše.

Tudi s slikanjem naj bo tako. Ne delaj le reklamnih posnetkov, dokaznega gradiva o tvojih vzponih, ki porivajo lepote narave v ozadje, v ospredje pa postavljajo žal vse prevečkrat prizore, ki se sicer rojevajo pogosteje po zanikrnih gostilnah ali na bučnih tekmah.

Skušajmo na svoji poti v gore poiskati tisto najlepše, kar nam narava lahko nudi in, ko bomo to našli, pritisnimo na sprožilec fotoaparata. Vsak tak posnetek nam bo poleg spominov in zapiskov v zadovoljstvo in ponos. Srečni bomo, da smo tako postali zdrav del matere narave, ne pa le beden član industrijske in tehnološke revolucije. Konec koncev se mora človek zavedati, da je bistven sestavni del narave in da mora tak tudi ostati. Kakor hitro jo bo zatajil, bo zatajil samega sebe.

Seveda pa so s planinstvom povezane še razne druge čisto objektivne težave. Najprej mora vsakdo, ki se odloči za pot v gore, vedeti, da tak korak zahteva postopno telesno privajanje. Ko si boste obuli gorske čevlje in oprtali nahrbtnik, ne planite najprej po najvišjih vrhovih!

Lepo počasi, postopoma pridobivajte na telesni pripravljenosti na manj zahtevnih vzponih, ki pa so lahko prav tako nepozabno doživetje.

Ze dolgo je na primer znano, da je pot na Triglav združena z vrsto nevednosti od pomanjkanja prenočišč

do nevarnosti zaradi obilice planincev na teh poteh. Zato tudi ne bomo dali prevelikega poudarka posebej tej naši sicer lepi gori. Ogledali si bomo postopoma vedno bolj težko dostopne bisere naše slovenske zemlje. Vsak, ki bo redno hodil z nami, bo morda že na jesen dobro telesno in duševno pripravljen stopiti tudi na očaka Triglava in gledal bo njegove lepote povsem drugače, kot bi jih, če bi se zapodil nanj, ne da bi se prej na to pripravil.

V tem smislu smo letos izdelali tudi naš prvi letni plan izletov v planine. Kdor bo pozorno pregledal ta načrt naših poti, bo lahko opazil, da smo poskrbeli za postopno pridobivanje telesne pripravljenosti za zahtevnejše vzpone. Seveda ni potrebno, da se vsak naš planinec udeleži vseh naših predvidenih izletov. Vsak naj si izbere tiste, od katerih pričakuje največ. Za vsak vzpon je priporočljivo tudi dobro oceniti svojo telesno pripravljenost, sicer se nam lahko zgodi, da od izleta v naravo ne bomo imeli drugega kot moreče občutke na naporno hojo v vročini, na razbijajoče srce, drugi dan pa že bolečine v sklepih, mišicah in žuljih.

Vsakomur, ki se nam namerava pridružiti, priporočamo, da si najprej začrta skozi vse leto, katere vrhove bo obiskal. Njegovi izleti pa naj bodo skozi vse leto čimbolj enakomerno razporejeni.

Seveda se samo po sebi razume, da brez najosnovnejše opreme (predvsem obutve in obleke) naj ne bi šel nihče v gore. Saj niso tako redki prizori, ko izletniki v gorah v neprimerni obutvi mučijo sebe in okolico, ker iz lahkomišelnosti ali nevednosti gredo v gore, kot bi šli na modno revijo ali v gledališče. V naslednjem letu bomo obdržali pet do šest najbolj uspešnih izletov iz letošnjega leta, ostale pa bomo nadomestili z novimi tako, da bo sčasoma naš planinec spoznal lep kos svoje domovine in prišel do spoznanja, da je doslej sploh še ni poznal. Pa še to:

Ob poteh na vrhove, dragi planinec, boš šel mimo mnogih obeležij IN GROBOV IZ DNI OSVOBODILNEGA boja našega ljudstva. Postoj tam za trenutek, snemi pokrivalo, čeprav ti veter mrši lase. Samo za trenutek se spomni na čas, ko je tam morda stiskal pest v prisegi in in prelil kri za to, da ti danes lahko svobodno uživaš bogastvo naše slovenske zemlje. Naj te ne bo sram potočene solze, saj bo to le dokaz, da si še del tiste zemlje, za katero so padli tisti, ki sedaj pred teboj spi jo v njej svoj večni spanec.

Naše planinsko društvo smo organizirali tako, da bo združevalo delavce in njihove družine iz raznih koncev domovine, iz raznih naših TOZD. Vsaka podružnica društva bo v svojem delovanju precej samostojna. Združevale jih bodo le skupne akcije. Prepričani smo, da se bodo tako naši delavci še bolje spoznali med seboj v okolju, ki nudi še vse drugačne pogoje za zблиževanje, kot je to delovno mesto. Počasi bodo postali še boljši tovariši in gotovo se bo to poznalo tudi pri njihovem delu, pri skupnih naporih za našo družbeno skupnost. Pri tem upamo, da nas bodo podprle družbene organizacije, predvsem OOS Gradisa in konferenca sindikata Gradisa. Saj gre končno za najbolj množično in najbolj učinkovito obliko rekreacije njenih članov. Pri tej pomoči smo mislili predvsem na naslednje:

1. nabavo nekaj najnujnejše opreme za vsako podružnico
2. šolanje vodnikov, izposojanje vodnikov za zahtevnejše poti
3. vzgojna predavanja o planinah in poteh po njih
4. nekaj avtobusnih prevozov do najbolj težko dostopnih izhodišč za gorske ture.

Vsaka podružnica bo v ta namen zaprosila svojo OOS za skromno dotacijo, iz sklada za šport in rekreacijo. Upamo, da bomo deležni razumevanja in bomo svoje cilje lahko uresničili v dobro celega kolektiva.

Kot je razvidno iz plana izletov za leto 1977, ki ga prilagamo, smo bili precej širokopotezni. Nekateri so celo mnenja, da preveč. Vendar je treba vedeti naslednje:

— vsakdo na vsak izlet v času, ko je planiran iz čisto objektivnih

razlogov ne more iti, čeprav bi rad šel,

— vsako soboto ali nedeljo ni lep dan, mnogo je deževnih ali kako drugače neprimernih za uživanje v naravi,

— vsaka gora ima »svoj dan v letu«, kot bi temu lahko rekli, ki ga ne smemo zamuditi,

— stik z naravo naj bo čimbolj pogost in trajen.

PLAN IZLETOV PD GRADIS ZA LETO 1977

Datum	Cilj poti	Nadm. viš.	Dni	Opomba	Kratek opis poti
14. maj	BLEGOS	1563	1		Javorje—Malenski vrh—Blegoš—Robiden—sko
21. maj	PLANINA MENINA	1508	1		Gornji grad—Sv. Florjan—Ovčji stan—Menina (povratak po dogovoru)
28. maj	GOLICA	1835	1		Jesenice—Dom pod Golico—Savske jame—Suha—Golica—Dom pod Golico
			1	za slabo vreme	Dom pod Golico—Smučarski dom—Spanov vrh—Dom Pristava—Koroška bela
11. junij	URŠLJA GORA	1666	1		Plan poti po predlogu podružnice Ravne na Koroškem
18. junij	RATITOVEC	1666	1		Železniki — Prtovč—Ratitovec—Dražgoše—Železniki
25. junij	POREZEN	1622	1		Podbrdo—Porezen—Franja—Cerkno
25. julij	SLEME	1782	1		Vršič—Erjavčeva koča—Vratca—Sleme—Tičarjev dom
16. julij	PECA	2161	1		Plan poti po predlogu podružnice Ravne na Koroškem
30. julij	ČRNA PRST	1844	1		Vogel—Rodica—Črna prst—Bohinjska Bistrica
7. avgust	BEGUNJSCICA	2063	2		Begunje—Grad Kamen—Draga—grobovi talcev—Roblekov dom—Begunjščica—Robl. dom—Sv. Peter—Beg
			2	lažja varianta	samo do Roblekovega doma
20. avgust	RADUHA	2062	2		Luče—Loka—Raduha—Grohat—Solčava
			2	za podr. Ravne	Črna—Raduha—Črna
27. avgust	KRN	2245	2		Lepena—Krnsko jezero—Gomilščekovo zavetišče—Krn—Komna—Bohinj
3. september	STOL	2236	2 (1)		Zirovnica—Valvazorjev dom—Stol—Zirovnica
3. september	PRISOJNIK	2547	2	zahtevnejša tura	Tičarjev dom—Poštarska koča—Prisojnik—Poštarska koča
11., 12., 13. september	TRIGLAV	2863	3	lažja pot	Rudno polje—Vodnikov dom—Kredarica—Triglav—Dolič—Sedmera jezera—Komarča—Bohinj
			3 (2)	težja pot	Mojstrana—Vrata—Kredarica—naprej enako kot zgoraj
17. september	MOJSTROVKA	2332	2		Tamar—Sleme—Mojstrovka—Vršič—Sleme
24. september	GRINTAVEC	2558	2		Jezersko—Česka koča—Grintavec—Kamniško sedlo—Kamniška Bistrica
			2	lažja varianta	Jezersko—Kamniško sedlo—Kamniška Bistrica
1. oktober	ROGLJA-KOPA	1517	2		Roglja — Pesek — Ribniška koča — Kopa — Kremž. vrh
8. oktober	KOROŠICA-OJSTRICA	2319	2		Rogovile—Robanov kot—Korošica—Ojstrica—Bela—Kamniška Bistrica
15. oktober	IZLET V NEZNANO		1		

Izletniški vtisi delavcev Nizkih gradenj

V želji, da bi se naši delavci poleg napornega dela na terenu tudi od časa do časa razvedrili, je OOS NG organizirala prijeten izlet v Lipico in Benetke.

V petek, 1. 4. 1977 je odšel na poln avtobus delavcev nizkih gradenj iz gradbišč na SD-2 Formina in Markovec, ter iz Maribora in Pobrežja.

Za izlet se je prijavilo 53 delavcev in vsi so se izleta tudi udeležili, kar dokazuje, da je organizacija izleta uspeša.

Prvi dan so naši delavci potovali do Lipice, kjer so večerjali in preživeli prijeten tovariški večer. Tu so tudi prenočili in se naslednji dan zgodaj odpeljali proti Benetkam, kamor so prišli okrog pol desetih. Za udeležence izleta je bil to prvi obisk tega slikovitega severno-italijanskega mesta. Za ogled mesta, ki je tako bogato z zanimivostmi, je bilo vsekakor premalo časa, še posebej, ker je vsak želel kupiti kakšen spominček. Vse prehitro je minil čas obiska v tem romantičnem mestu in naše izletnike je spet popeljal avtobus po lepi avtocesti proti Doberdolu. Kdo od nas ni šel za Doberdob — veličastni spomenik padlim za Soško fronto iz I. svetovne vojne. Spomenik je postavljen v spomin 100.000 padlim jugoslovanskim vojakom vseh naših narodnosti.

Po ogledu spomenika in dobri strokovni razlagi vodiča, so naši popotniki krenili proti Trstu in naši meji.

Skozi Trst so se peljali, ko je bil že večer in za obisk mesta ni ostalo nič časa. Tudi na mejnem prehodu je vse potekalo v najlepšem redu. Pozno v noč so prispeli naši delavci na svoje domove in gradbišča. Ves čas potovanja je vladalo med izletniki dobro razpoloženje. Količ prijetnih šal in smeja je bilo slati na celi dolgi poti. Posebej je treba pohvaliti, da so se izleta udeležili predvsem delavci iz neposredne proizvodnje in tudi lepo število naših žensk — delavk.

Iz vseh teh razlogov, predvsem pa iz prvih dveh, smo izlete razporedili dokaj na gosto. Naj to nikogar ne moti, izbira lahko vsak po svojem preudarku.

Izlet na Triglav, ki skorajda ne more izostati v nobenem letnem programu, smo predvideli med tednom. Vedeti je namreč treba, da je gneča v kočah in na poteh okrog Triglava ob sobotah in nedeljah tolikšna, da že spominja na ulični vrvež. Le prevečkrat se planincu zgodi, da mora prespati kar na tleh, na klopi ali celo pred vrati koč, ker drugje ni več prostora. Neprijetnosti pa grozijo tudi pri plezanju navzgor in navzdol, ko se kruši kamenje nepredvidnih planincev in nesreča je lahko tu. Vsega tega smo hoteli obvarovati naše planince. Zato smo predvideli začetek izleta na Triglav

v nedeljo, ko večina obiskovalcev že odhaja domov, nadaljevanje v ponedeljek in zaključek v torek. Vsakdo, ki si bo želel ogledati lepote tega bisera naših gora, bo gotovo rad žrtvoval dva dni dopusta, zato pa bo prav gotovo zadovoljen prišel po končani poti domov. Možno bo ta izlet prirediti tudi v četrtek, petek in povratak v soboto, kakor bo pač bolj vreme kazalo. Izlet smo raztegnili na 3 dni, da bi posredovali našim ljubiteljem gora lepote ene naših najlepših alpskih dolin — Doline sedmerih triglavskega jezer. Privoščili si bomo malo več časa in si ogledali ta čudoviti gorski svet.

Obljubimo pa, da bomo izlet po potrebi prestavili za nekaj dni, če v planiranem času ne bi bilo ugodnih vremenskih razmer.

Rajko Kogej

Prepričani smo, da se bo prihodnjega skupnega izleta udeležilo še več naših delavcev, saj je bila želja vseh, da se spet najdejo kmalu skupaj v tako prijetni skupini.

Verjetno je bila slaba stran izleta le občutno premalo časa za tako dolgo in zanimivo potovanje.

OOS naše TOZD ima v načrtu za letos še nekaj skupnih srečanj delavcev.

Dolžnost vseh nas je, da poskrbi-

mo za kulturo in družabno življenje naših delavcev v obliki raznih srečanj ali izletov. Žal moramo povedati, da naši delavci pogosto pokažejo premalo zanimanja za takšna srečanja in izlete, kljub skrbni pripravi le-teh.

Zato smo tokrat še posebej veseli, da je izlet uspel in da so se mnogi prepričali, kako prijetno je, če je v kolektivno poskrbljeno tudi za razvedrilo.

Jani Klančar

Iz vojske nam pišejo

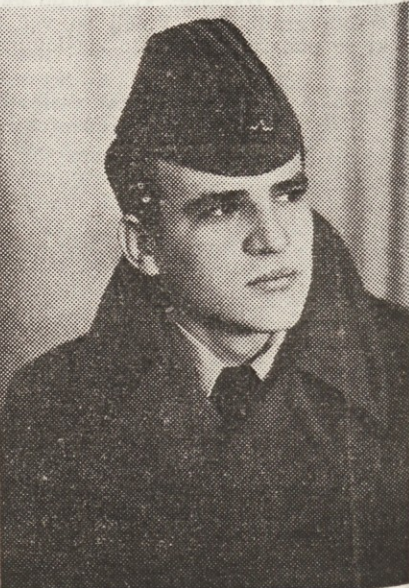
Veljko Rudović

Rad bi pozdravil prek Gradisovega vestnika vse delavce in vodje enote Jesenice. Želim si, da bi se čimprej vrnil v to enoto na svoje delovno mesto.

Rudović Veljko
V. P. 1616-11/3
71002 Sarajevo
BiH

Vojaški rok služim v Beli krajini v Crnomlju in od tam vam pošiljam lepe pozdrave, posebej pa pozdravljam vse sodelavce in delovodje.

Nevesinjac Hasan
V. P. 1394/7-2
68340 Crnomelj

Hasan Nevesinjac

Prvi maj 1890

Zora sreče nebom rudi,
Slobode se bliži dan.
Uspavana svest se budi,
I vekovni beži san.

Ne, sad više nema plača.
Zvek se čuje;
Od okova oštra mača
Radnik kuje...

Zadrmo se presto bede
I vlasništva bleđi sjaj,
Zagrljeno ljudstvo grede
Da svom sramu nadje kraj.

I kumiri strepe holi, —
Sra ih shvati.
Dršću lažni apostoli
I Pilati.

Biće bure, biće groma,
Oriće se ceo svet,
Al iz krvi toga loma
Ljubavi će nići cvet.

Ne, sad više nema plača.
Zvek se čuje;
Od okova oštra mača
Radnik kuje.

Milorad Mitrović, 1890. god.

Brez besed

Obvestilo

Sporočamo članom kolektiva, da bo prosto delovno mesto

VODJE ODDELKA ZA VARSTVO PRI DELU

Clane kolektiva, ki so zainteresirani za to delovno mesto, prosimo, da pošljejo svoje ponudbe na kadrovske socialno službo v 10 dneh po izidu Gradisovega vestnika. Izpolnjevati morajo naslednje pogoje:

- diplomirani gradbeni inženir s 5 let delovnih izkušenj ali
- varnostni inženir s 7 let delovnih izkušenj ter
- dodatno znanje: strokovni izpit iz varstva pri delu.

Sejem bil je živ

V mesecu aprilu in maju bo tudi tokrat kar precejšnje število sejmov in velesejmov, na katerih bodo posamezne delovne organizacije prikazale svoje novosti, ki so jih izdelale istočasno pa tudi svoje izpopolnjene že preizkušene izdelke. Med razstavljalci se je vedno pojavljala tudi Gradis in prav je tako. Ne sicer na vseh sejmihi, toda na Zagrebškem velesejmu in Beograjskem sodelujemo že vrsto let, zato tudi letos ne bomo manjkali. Na teh dveh sodelujejo predvsem ljubljanski kovinski obrati. Poleg tega pa bomo tokrat sodelovali še na

dveh specializiranih sejmihi in sicer: Naš DOM, ki bo od 29. aprila do 15. maja v Mariboru pod nazivom — Od zamisli do izvedbe. Tu bomo sodelovali s projekti za dve tipični stanovanji, ki jih gradimo v novi soseski v Mariboru in z razstavnimi panoji o izgradnjah stanovanjskih sosesk v Planini pri Kranju, Javorniku na Ravnah in Novih Jaršah v Ljubljani. Istočasno pa bodo mariborski kovinski obrati sodelovali s svojo sežigalno napravo na sejmu: Tehnika za okolje, ki bo od 10.—15. maja v Ljubljani.

Nezgode nas opozarjajo

V mesecu marcu 1977 se je pri delu po in z dela pa 5 delavcev, skupaj 46 delav

TOZD GE CELJE (7 poškodb)

Umek Marjan, vajenec zidarske stroke — Pri hoji po stopnišču je nerodno stopil in si poškodoval levo nogo v gležnju. Turković Rifet, vajenec tesarske stroke — Pri razopaženju je imenovani stopil na pokončni žičnik, kateri je bil zabit v deski in si pri tem poškodoval levo stopalo noge.

Novak Stjepan, KV zidar — Imenovani je mešal beton v japanarju. Japanar ni bil pravilno postavljen, tako da se je med srečanjem z drugim japanarjem le-ta prevrnil, udaril imenovanega po palcu na desni nogi.

Djavlovič Pavo, KV tesar — Pri namestitvi tirnice na žerjavno progo mu je tirnica spodrsnila iz roke ter ga udarila po levem prstu.

Gavrič Anto, KV tesar — Imenovani je zabijal nosilno prečko za opaž stopnice in se pri tem udaril z ročnim tesarskim kladivom po prstu sredinca.

Zalig Jože, VK železokrivec, skupinovodja — Pri dostopu na cevni oder mu je spodrsnilo. Ob padcu se je udaril na koleno desne noge ter gleženj.

Huseinović Mahmut, PU železokrivec — Pri skladenju lesa na deponiji je stopil z desno nogo na kratek kos lesa. Les se je obrnil in si je imenovani zvilil nogo v gležnju.

TOZD Gradnje PTUJ (3 poškodbe)

Abraham Arpad, KV zidar — Imenovani se je spotaknil ob opeko na odru ter padel z višine 0,70 m ter si poškodoval levo roko v komolcu.

Potočnik Jožefa, delavka — Na poti v službo se je peljala s kolesom po Ormoški cesti. Za njo je pripeljal šofer osebnega avtomobila, kateri je pretesno prehiteval in jo pri tem zbil po cestišču, zaradi česar se je poškodovala po raznih delih telesa in okončinah.

Sincek Božo, KV zidar — Pri ročnem dolbenju odprtine za elektr. omario mu je padlo kladivo na sredinec desne roke in mu poškodovalo prst.

TOZD GE JESENICE (1 poškodba)

Muharemović Ibrišim, PU tesar — Pri iztovarjanju opaznih elementov dimenzije 50 x 250 cm je imenovani zadel z roko v žičnik ter se poškodoval.

TOZD GE KOPER (— poškodb)

V tem mesecu ni bilo zabeleženih nezgod pri delu.

TOZD GE LJUBLJANA (2 poškodbi)

Cankar Jože, gradbeni delovodja — Pri razkladanju betonskega železa iz kamiona je del železa zdrsnil iz kamiona in mu pri tem poškodoval desno nogo nad kolonom.

Kranjec Karel, KV zidar — Pri razopaževanju sten mu je pri ravnanju žičnika spodrsnila sekira, tako da se je pri tem udaril s sekiro po nosu in si ga poškodoval.

TOZD GE LJUBLJANA-OKOLICA

(6 poškodb, za 3 ni bilo poslanih prijav) Džordžević Rade, KV tesar — Pri razopaževanju plošče zaklonišča je jeklena podpora plošče pod pritiskom opaž zdrsnila ter zadel imenovanega.

škodovalo 41 delavcev, na poti na delo cev.

Sulić Nesib, PK strojnik — Pri razkladanju kamiona z odprto daljšo stranico se je nenadoma sprostil več lito-železnih pokrovov. Eden od pokrovov je imenovanemu padel na levo nogo ter mu jo poškodoval.

Nasić Osan, PK tesar — Pri hoji po gradbeni jami je imenovani prišel do na tleh ležeče bankine dimenzije 12 x 20 cm. Ko je stopil na njo, se je le-ta zvrnila, tako da mu je spodneslo nogo in je padel ter si poškodoval desno nogo.

TOZD GE MARIBOR (8 poškodb)

Brumen Franc, PK strojnik — Imenovani je šel z večerje po poti od jedilnice naselja proti gradbišču. Med potjo se je spotaknil ob železo, tako da je padel ter si pri tem poškodoval nos.

Ivanović Josip, KV tesar — Pri prenosu čez armaturo, položeno na plošči, je z desno nogo zataknil za armaturo ter si pri tem poškodoval levo nogo v gležnju.

Kranjc Martin, KV tesar — Imenovani je bil zaposlen na razopaževanju kroga, kjer so dvigali opaže. Pri tem je potrebno paziti, da se žična vrv žerjava ne zaveda.

Bratjanščak Stjepan, PK delavec — Imenovani se je spotaknil na delovnem mestu in padel po betonu. Pri tem si je poškodoval desno koleno.

Dobnik Alojz, KV delavec — Ob vzpenjanju na stopnišče v reaktorju mu je spodrsnilo, tako da je padel ca. 1 m globoko na armaturo, nato pa še ca. 2-3 m globoko na beton ter si pri tem poškodoval glavo, levi del prsnega koša in levo ramo.

Zdravec Stefan, VK zidar — Imenovani je nerodno stopil ter si pri tem poškodoval levo nogo v gležnju.

Ciglar Mijo, NK delavec — Imenovani je delal pri pospravljanju gradbišča. Ko je nesel cementne vreče na ogenj, mu je spodrsnilo, tako da je padel in si poškodoval nogo v desnem gležnju.

Soštarič Ivan, PU tesar — Imenovani je resal zidove na betonsko ploščo. Od zgoraj je padel del ploha ter mu poškodoval levo stegno.

TOZD GE NIZKE GRADNJE (6 poškodb)

Amidžić Dragan, NK delavec — Pri prenašanju cevi je imenovanemu spodrsnilo, tako da je padel ter si poškodoval desno roko.

Antunović Mato, NK delavec — Imenovani je položeno gumijasto cev zvil v drugo stran. Pri potisku betona skozi cev betonske črpalke se je le-ta zavrnila, pri tem odrinila njega iz pomožnega odra v globino 1-1,5 m.

Kolarič Ivan, KV električar — Imenovani je z bencinom pral rotor elektromotorja. Pri tem si je z bencinom poil levo hlačnico delovne obleke; ker je imel med tem delom v delavnici prižgano električno peč, se mu je hlačnica vnela, tako da je dobil po nogi opekline.

Mardžetko Josip, KV tesar — Med potjo od doma na delovno mesto je zaradi poledice na cesti padel s kolesom in si izpahnil palec na levi roki.

Skvorc Rudolf, NK delavec — Imenovanemu je na spolzkem terenu spodrs-

nilo, padel je ter si poškodoval desno koleno.

TOZD GE RAVNE (3 poškodbe)

Sisernik Jože, VK elektroinstalater — Pri preizkušanju električnih škarij mu je klinasti jermen odščipnil zgornji del prstanca desne roke.

Aldžić Mujo, PK delavec — Pri vходу v kanal ni upošteval rampe za vhod, temveč je skočil v kanal z višine ca. 1,20 m ter si pri tem zvil desno nogo v gležnju.

Kotnik Zvonko, KV zidar — Pri dolbenju betona se je udaril z macolo po palcu na levi roki.

TOZD KO LJUBLJANA (5 poškodb)

Luzar Alojz, kovinostrugar — Na poti na delo je imenovanemu na mokri travi, ki je bila prekrita s snegom, spodrsnilo. Pri tem je padel na levo roko in si jo zlomil v rami.

Zagar Franc, strojni ključavničar — Pri pakiranju stroja v leseno embalažo si je imenovani prebodel kazalec desne roke na žičniku.

Santi Ivan, ključavničar — Pri montaži oken je imenovani pri delu hotel poklekati na levo koleno. Pri tem pa ga je zbolelo in ni mogel več noge iztegniti.

Belina Anton, avtomehanik — Pri sestopu iz buldožerja je imenovani stopil na žico, ki se mu je zadržala skozi obvalo v levo nogo.

Hozjan Jože, KV ključavničar — Pri odpiranju delavniških vrat so ista zdrs-

PREGLED GIBANJA NESREČ IN BOLEZNI V MESECU MARCU 1977

Red. št.	GIP GRADIS TOZD, enota	Stevilo zaposlenih	Dnevi, prebiti na delu	Stevilo		Bolovanje dni za				Nesreče poškodovane se je vsak	pri delu popr. bol. za nesrečo dni	
				nesreč pri delu	nesreč na poti	bolnih	nesreče pri delu	nesreče na poti	bolezni			skupaj
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Celje	729	11.978	7	—	202	49	—	1.244	1.293	104	7
2	Gradnje Ptuj	235	4.002	2	1	11	12	42	206	260	117	6
3	Jesenice	740	13.470	1	—	106	140	—	1.043	1.183	740	140
4	Koper	255	4.813	—	—	51	26	—	486	512	—	26
5	Ljubljana	726	11.465	2	—	86	106	—	700	806	263	53
6	Lj.-okolica	545	9.622	5	1	57	67	21	482	570	109	13
7	Maribor	1.276	19.616	7	1	149	131	7	1.392	1.530	182	19
8	Nizke gradnje	599	10.229	5	1	58	141	14	573	728	120	28
9	Ravne	442	7.670	3	—	43	44	—	371	415	147	15
10	KO Ljubljana	252	4.390	4	1	23	81	12	170	263	63	20
11	KO Maribor	253	4.598	—	—	32	36	—	255	291	—	36
12	LIO Sk. Loka	302	5.355	1	—	22	54	—	211	265	302	54
13	OGP Ljubljana	250	4.424	1	—	59	14	—	549	563	250	14
14	SPO Ljubljana	489	8.671	—	—	41	—	—	393	393	—	—
15	Železokrivnica	131	1.994	2	—	33	28	—	300	328	65	14
16	Biro Ljubljana	60	1.092	—	—	6	—	—	37	37	—	—
17	Biro Maribor	38	716	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Skupne službe	440	8.188	—	—	16	—	24	175	199	—	—
19	Upr. d. dom. Lj.	39	757	1	—	9	21	—	43	64	39	21
1-19 Skupaj marec 1977		7.801	133.050	41	5	1.004	950	120	8.630	9.700	190	23
1-19 Skupaj marec 1976		7.474	135.089	34	4	963	716	53	8.062	9.031	220	21
I. trimesečje 1977		7.686	334.116	114	14	2.350	2.146	310	20.819	23.245	67	19
I. trimesečje 1976		7.463	327.738	78	12	2.304	1.682	232	20.763	22.662	168	22

Skupaj je bilo v mesecu marcu letos 41 nesreč pri delu, 7 več kot v istem mesecu leta 1976. Več nesreč je bilo letos v naslednjih TOZD: Celje 4, Gradnje Ptuj 1, Ljubljana 2, Ljubljana-okolica 4, Maribor 2, Nizke gradnje 4, Ravne 3, KO Ljubljana 1, Železokrivnica 2 in uprava domov in naselij 1.

Lahke zmage favoritov

V organizaciji namiznoteniškega kluba »Fužinar« iz Raven na Koroškem se je končalo tekmovanje v 4. panogi na letošnjih športnih igrah gradbenih delavcev Slovenije. Udeležba je bila tudi letos številna, saj se je prijavilo kar 47 moških in 17 ženskih ekip, ki so bile razvrščene v posamezne skupine. Zreb je nekaterim ekipam malce ponagajal, tako da so se že v predtekmovanih skupinah srečale z favoriziranimi ekipami, ki so bile na podlagi lanske uvrstitve določene za nosilce skupin. Kljub temu so bili dvoboji na zadovoljivi kvalitetni ravni, predvsem pa z veliko mero poštivnosti in športnega duha. Boj za čimboljšo uvrstitev je bil prisoten vse do polfinalnih tekem, kjer so favoriti zlahka premagali svoje nasprotnike in si ponovno zagotovili mesto med najboljšimi štirimi ekipami v finalu 4. junija v Mariboru.

Ta ugotovitev velja predvsem za moške ekipe, medtem ko je bil boj za prosta mesta v finalni skupini mnogo bolj izenačen. Izstopale so le igralke Ingrada iz Celja, ki so velike favoritke tudi za končno zmago. Nekaj športne sreče so imela tudi naša dekleta, predvsem pa veliko borbenosti, kar jih je ponovno privedlo v finale. Tudi ostali dve ekipi, ki sta že lansko leto nastopili v finalu sta se uvrstili naprej, tako da bo v Mariboru repriza Kranja vsaj kar zadeva pravkar končane panoge — namizni tenis. Upamo, da bo tudi končni rezultat enak lanskemu, ko so moški osvojili 1. mesto, dekleta pa so bila 2.

Finalisti v namiznem tenisu so: moški — Ingrad, Cevovod, Konstruktor in Gradis; ženske — Ingrad, Stavbar, Konstruktor in Gradis.

Za naši dve ekipi so nastopali:

ženske: Bošak, Zvikart in moški: Kohne, Grntal, Krnc.

Pohvaliti velja še pokrovitelja tekmovanja SGP Kograd iz Dravograda, ki je skupno z ravenskimi športnimi delavci vzorno izvedel organizacijo tekmovanja.

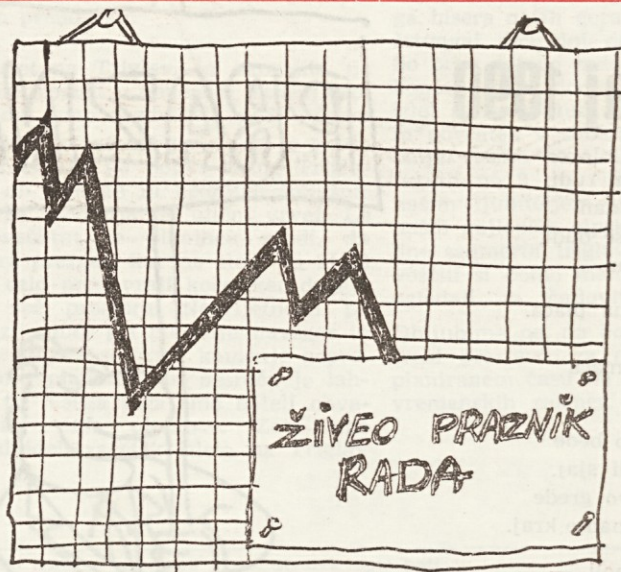
Kegljači presenetili

V nadaljevanju tekmovanj na letošnjih letnih SIG 77 so se pomerili tudi kegljači na kegljišču Ingrada v Celju. Nekajletne slabše uvrstitev v tej panogi so bile končno prekinjene, saj so se naši kegljači izredno dobro odrezali in po predtekmovanju celo vodijo s prednostjo 14 kegljev pred Konstruktorjem in kar 33 pred lanskim zmagovalcem Ingradom. Seveda s tem še ni rečeno, da je v žepu že tudi končna zmaga, toda že uvrstitev v zaključni del tekmovanja je zavidanja vredna.

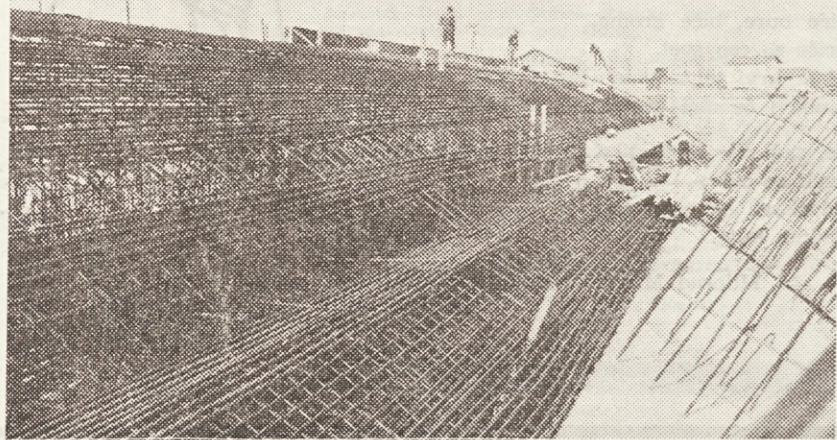
Se mnogo bolj pa so nas presenetila dekleta in to v negativnem smislu. Ze vrsto let nepremagljiva ekipa na gradbenih igrah je tokrat zasedla šele 9. mesto. Torej niti uvrstitve v finale. Vzrokov za tako slabo uvrstitev je sicer več, toda glavni je prav gotovo ta, da je bila polovica ekipe poškodovana.

Finalisti pri moških ekipah so: Gradis, Konstruktor, Ingrad in Cementarna Trbovlje, pri ženskah pa Ingrad, Vegrad, Pionir in Cementarna Trbovlje.

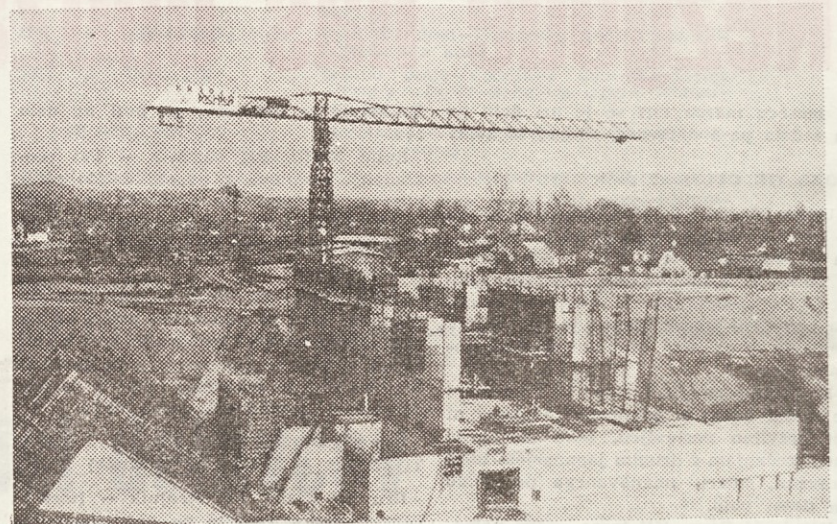
ME Srednja Drava II
skozi objektiv
Ludvika Vesela

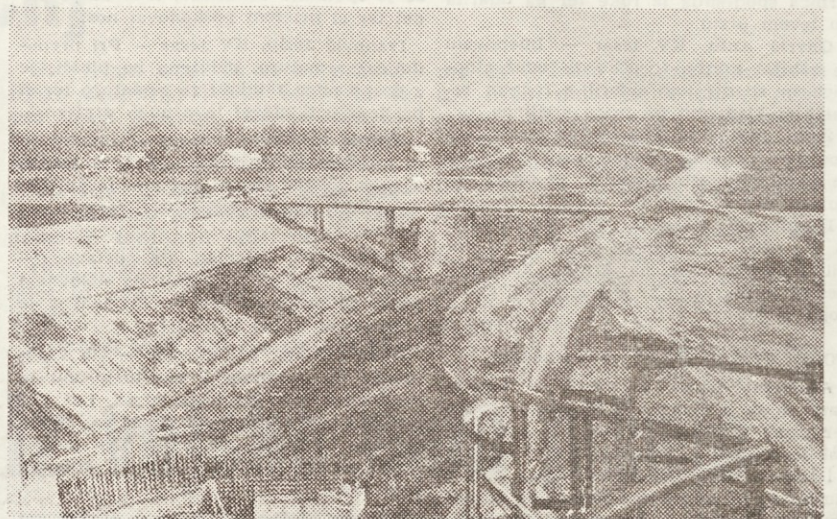
Brez besed

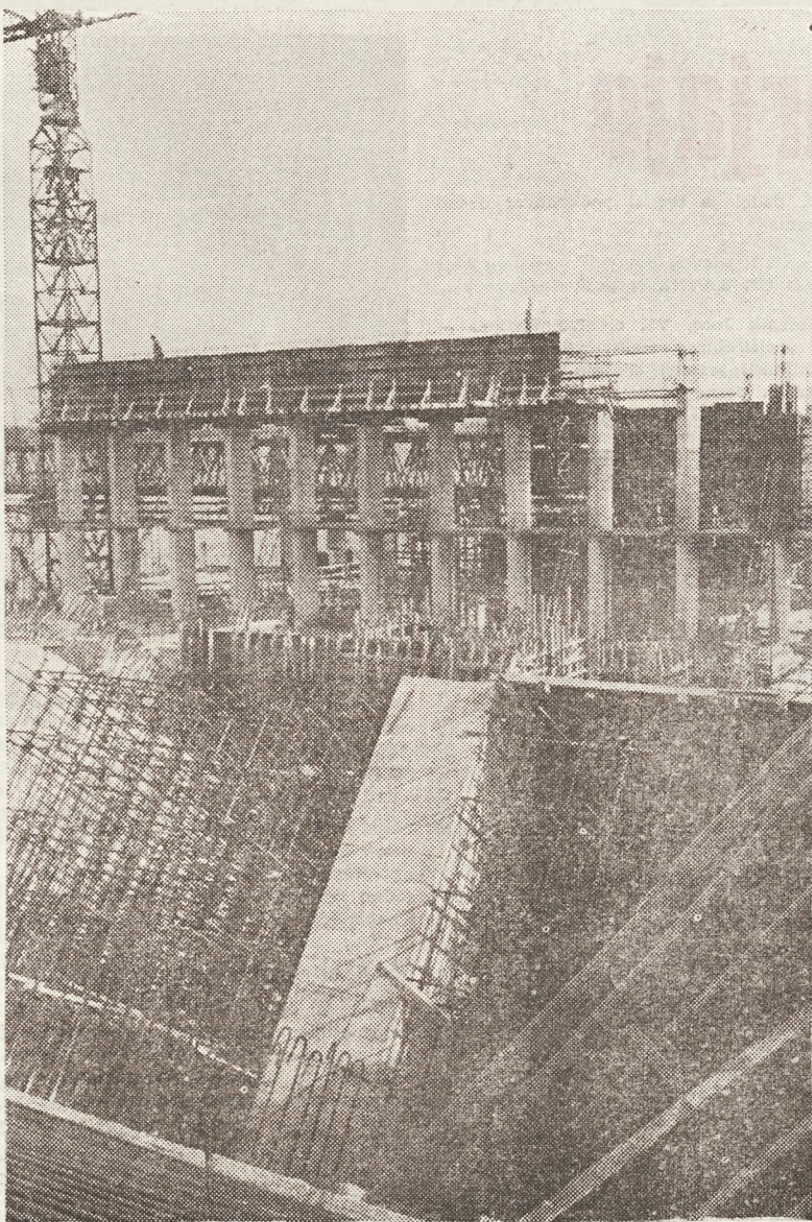
Armatura »vlečnega praga«. Na dela so že tesarji, ki pripravljajo opaž za utore, v katere bodo nameščene zapornice

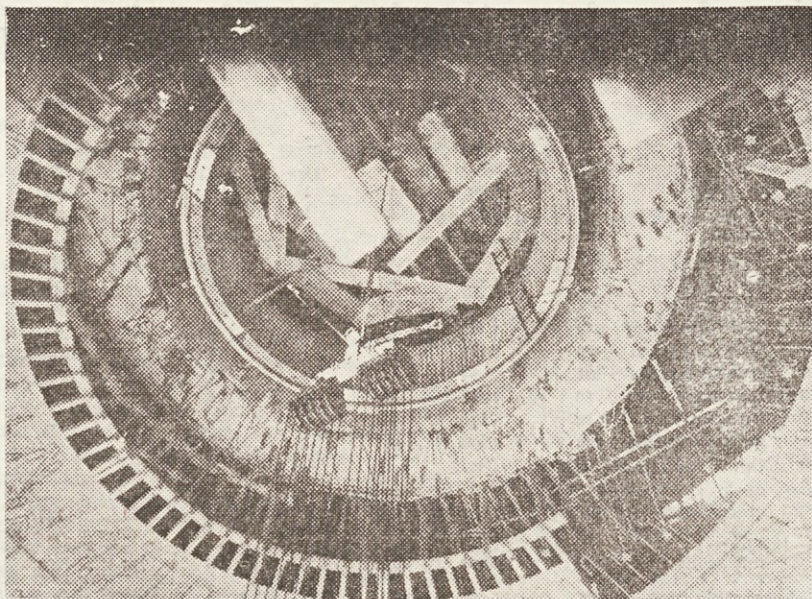
Pogled na gradbišče in vas Formin z vrha 500-tonskega silosa

Podporni oder stropa vtočnih komor z vhodno žerjavno progo in opažem za nizvodno fasado

Desni nizvodni zid. Vzporodno z gradnjo »strojnice« se vrši tudi zasip. Zgradba strojnice je že zasuta 20 m nad temelji

Ker mora prvi agregat v pogon letos meseca novembra, je na gradbišču že skupina »Litostroja«, ki montira zgornji del »sifonske obloge« in »grlo tekača«. Da bi pospešili delo, smo investitorju posodili montažno konstrukcijo, ki jo sicer uporabljamo za montažo mostnih nosilcev

Bo potrebna reorganizacija?

Pred zaključkom na SIG 77

Mnogo športnikov iz raznih panog ni zadovoljna s takim načinom oziroma časovne razporeditve nastopov v predtekmovanjih, posebno letos. Če so že športne igre razbite po panogah, bi vsaj bili časovni termini bolj zgoščeni, da bi pridobili več na času za priprave. Vsa tekmovanja so lahko opravljena v dveh mesecih. Dosedanja praksa, vsaj pri nas je bila ta, da so bile domače športne igre vedno preje — letos je to obratno. Mnenja sem, da je to slab način, ker bi sicer lahko dobili na naših športnih igrah športnike, ki do sedaj niso poznali in bi bili potrebni nekaj vaj ter tako pomladili določene panoge za nastop na SIG.

Za nastop katerekoli športne panoge na SIG so potrebne skupne predpriprave v obliki tekmovanj, posebno če je sestavljena ekipa iz drugih tekmovalecev, ki ne vadijo ali tekmujejo na istih igriščih. V to slabost so se letos praktično prepričali naši strelci, ki so se ravno na ta račun slabo plasirali na predtekmovanju v Trbovljah. Čas med obvestilom in nastopom je bil tako kratek, da ni bilo možnosti vsaj enkrat organizirati tekmo ali skupne vaje. Ker so nastopajoči iz Skofje Loke, Maribora in Ljubljane. Torej strelci so sicer prinesli dokajšnjo število točk, vendar niso uspeli priti v finalni del tekmovanja. V vseh dosedanjih nastopih na SIG niso nikoli zdrsnili preko četrtega mesta — za kar lahko trdim, da je krivda letošnjega sistema oziroma načina.

Mnenja sem, da bi tudi SIG bilo možno organizirati skupaj, če bi nastopala res samo gradbena podjetja ne pa sedaj, ko so raznorazna podjetja zapopadana v to branžo. Čistokrni gradbinci ne bi predstavljali tako velikega števila, da se SIG ne bi mogle organizirati skupaj na enem mestu. Sedaj je pa vključeno mnogo takih podjetij, ki niti malo ne sodijo v gradbeniško branžo.

Z vsjo pravico bi se v sedanjih sestavi lahko vključilo gozdarstvo, ki dobavlja les za opaže, železarne, ki dobavljajo železo ali tekstilci, ki izdelujejo delovne obleke za gradbenike. Se bi se dalo naštetih mnogo primerov, ki bi po sedanjem ključu sodili v gradbeništvo, saj je gradbeništvo ena od takih dejavnosti, ki uporablja najširši asortiman materialov in uslug, s tem pa še ni rečeno, da so gradbene.

Morda bi bilo umestno, da bi določena institucija skušala razmišljati o tem, da bi ponovno uspeli organizirati skupne SIG samo gradbenic in ne več v dosedanjih obliki.

23. letne Gradisove športne igre

Rekordna udeležba

Organizacijski komite letošnjih 23. Gradisovih letnih športnih iger, ki bodo tokrat 6. in 7. maja v Ptuj, nam je poslal izredno razveseljujočo novico, da so se za letošnje tekmovanje prijavile vse TOZD razen iz Frankfurta. Tudi število prijavljenih ekip po posameznih panogah je naraslo, tako da bo nastopilo skupno kar 135 ekip z več kot 700 nastopajočimi.

Vse te naraščajoče številke pa še ne pomenijo, da se je v toliki meri povečala tudi športna aktivnost naših delavcev. Vsekakor je to ugoden znak za razvijanje športnega duha tudi pri mlajših, tako da se nam za izbor ekipe za SIG tudi v prihodnje še ni treba bati. Potrebno bi bilo le nekajednevno ali nekajtedensko zagnanost pred igrami izkoristiti in jo usmeriti v celoletno aktivnost. Vsekakor pa je za povečanje števila prijavljenih ekip tudi dejstvo, da smo ponovno prešli na stari način tekmovanja, ko se vse discipline odvijajo skupno v enem kraju in na isti dan. S tem je dosežen tudi drug zelo pomemben cilj takšnih iger, da se med seboj spoznavamo, sprijateljimo. Saj nam to mnogokrat koristi tudi pri našem vsakdanjem delu. In ker so igre prvič v Ptuj, je zanimanje zanje še toliko večje.

S tem pa so večje tudi skrbi naših gostiteljev iz TOZD Gradnja iz Ptuja, ki so si zadali za nalogo, da kar se da dobro organizirajo 23. letne Gradisove športne igre z namenom, da se vsi z najboljšimi spomini vrnemo na svoja delovna mesta.

Nasvidenje v Ptuj.